

Příloha A – Dotazník k DP Vzpomínky na mateřskou školu

Dobrý den, vážená paní, vážený pane!

Jmenuji se Zuzana Krassková a jsem studentkou magisterského oboru Pedagogika předškolního věku Univerzity Hradec Králové. Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění dotazníku, který je zaměřen na dětskou vzpomínku na mateřskou školu a její možnou reflexi na zajištění a naplnění potřeb dítěte v mateřské škole z pohledu historie proměn předškolního vzdělávání mezi lety 1970 a 2010. Dotazník je anonymní, jeho výsledky budou použity ke zpracování výzkumu k praktické části diplomové práce.

V případě jakýchkoliv otázek se prosím obraťte na můj e-mail: krasskova@seznam.cz

Děkuji Vám za Váš věnovaný čas!

1.Jste:

žena x muž

2. Váš věk:

3. V jakém období jste navštěvovali mateřskou školu?

1970–1989, 1990–1999, 2000–2010

4. Jaká nejsilnější vzpomínka z dětství se Vám vybaví na Vaši mateřskou školu?

Prosím popište. V případě vybavení si více vzpomínek, prosím uveďte tu, která se Vám vybavila jako první.

5. Jaká je tato vzpomínka?

Příjemná x Nepříjemná x Jiná...

6. Ovlivnila Vás tato událost ve Vašem dalším životě?

Ano x Ne x Neumím posoudit

7. V případě kladné odpovědi prosím popište, jak Vás ovlivnila?

8. Jaké další vzpomínky máte na svůj pobyt v mateřské škole?

Prosím popište:

9. Jaké vzpomínky na mateřskou školu u Vás převažují?

Dobré x Špatné

10. Chodili jste rádi do mateřské školy?

Ano x Ne x Nepamatuji se

11. Jaká byla Vaše paní učitelka, která nejvíce ovlivnila Vaše vzpomínky v MŠ?

Je možné zaškrtnout více odpovědí.

Přísná x Zlá x Ukřičen x Náladová x Jako čert x Laskavá x Hodná x Milá x Upovídaná x
Legrační x Vyrovnaná x Klidná x Jako anděl x Jiná...

12. Nakolik si myslíte, že Vaše vzpomínky odpovídají skutečnosti?

Označ ve škále od 1 do 10. Od 0 % až do 100 %

13. Považujete mateřskou školu obecně za důležitou v životě každého dítěte?

Velmi důležitá x Důležitá x Málo důležitá x Nedůležitá

14. V případě kladné odpovědi prosím popište, proč?

15. Máte i jiné životní zkušenosti s mateřskou školou? Pokud ano, z jaké pozice?

Rodič x Zaměstnanec x Student praxe x Nemám zkušenost x Jiná...

16. Změnil se Váš postoj k mateřské škole získanými životními zkušenostmi?

Ano x Ne

17. Prosím popište jak?

Odpovídejte pouze v případě kladné odpovědi na předchozí otázku.

18. Důvěřujete v současné době této předškolní vzdělávací instituci?

Ano x Ne x S obavami x Jiná...

19. Co si myslíte, že je nejdůležitějším úkolem mateřské školy?

(Prosím vyberte pro Vás nejdůležitější odpověď.)

Příprava na školu x Socializace – začlenění dětí do kolektivu a společnosti x Zajištění dohledu nad dětmi pracujících rodičů x Doplnění a pomoc rodině při výchově a vzdělání jejich dítěte

20. Podle kterých kritérií jste vybírali (budete vybírat) MŠ pro Vaše dítě vybírali?

Prostředí a materiální vybavení x Místo bydliště a dostupnost x Vzdělávací nabídka a program školy x Podle recenzí na mateřskou školu x Osobní dojem při návštěvě MŠ x Jiná...

21. Ovlivnily (ovlivní) Vaše vzpomínky z dětství na MŠ výběr mateřské školy pro Vaše dítě?

Ano x Ne

Příloha B – Přepis rozhovoru s respondenty

Legenda pro kódování informací.

Jednotlivé společné znaky jsou označeny různými barvami, týkající se různých oblastí.

Jídlo označeno oranžově.

Spaní označeno fialově.

Přístup učitelek označeno hnědě.

Vztahy a přátelství označeno červeně.

Výchovně vzdělávací program a činnosti MŠ označeno modře.

Prostory a prostředí mateřské školy označeno zeleně.

Neočekávané události označeno růžově.

Příloha B1 – Rozhovor s respondentem číslo 1 zastupujícím 1. skupinu 1970–1989 - RM1

Věk: 46

Pohlaví: muž

Období docházky do MŠ: 1976–1980

Typ přepisu: redigovaná transkripce.

Popis projevu respondenta při rozhovoru: Muž milé a veselé povahy, který s úsměvem vzpomínal na své zážitky z dětství. Upozornil na to, že je to už mnoho let a neví, zda si na něco ještě z této doby vzpomene. Na první otázku odpověděl velmi rychle a bez okolků. Čím déle jsem rozhovor vedla, tím více si vzpomínal na dobu jeho předškolního vzdělávání. Z jeho projevů byla viditelná pohoda a nádech nostalgie. Do školky chodil rád, rád jedl a spal, takže nikdy ve školce neměl problémy. V druhé části rozhovoru respondent při kladení otázek na současné vnímání předškolního vzdělávání zvažněl. Jeho odpovědi byly jasně formulované.

T: Kolik je Vám let?

R: 46 let – muž

T: V kterém období jste navštěvovali mateřskou školu?

R: 1976–1980

T: Jaká nejsilnější vzpomínka se Vám vybaví na MŠ?

R: **Autíčko**. Moje oblíbené. Krásně dřevěné s velkými koly.

T: Můžete ji přiřadit jako špatnou anebo dobrou?

R: Byla to příjemná vzpomínka. Jen si pamatuji na ten ošklivý koberec, co mě tam zadržovalo to autíčko.

T: Vybavíte si, čeho se týkala?

R: Na hru s tím autíčkem a na kamarády.

T: Ovlivnila Vás tato událost ve Vašem dalším životě?

R: Ne. Nijak osobně.

T: Máte i jiné vzpomínky na svůj pobyt v mateřské škole?

R: Asi ne. Jako dítě jsem to vnímal jako dobrý a jestli bylo něco špatného, tak to nevím. Já jsem byl hodný malý dítě. Jo, museli jsme pořád ležet, když bylo spaní, tak se muselo ležet na kovových postýlkách, a to mě nebavilo.

T: Jaké vzpomínky na mateřskou školu u Vás převažují?

R: Dobré, já jsem tam chodil rád.

T: Co Vás v mateřské škole nejvíc bavilo? Nějaké činnosti?

R: S paní učitelkou P. Ta měla ráda divadlo, a tak jsme hráli divadlo. A to mě bavilo. To jsem hrál i jako starší.

T: Dalo by se říci, že Vás to ovlivnilo i do budoucna.

R: Jo to určitě.

T: Co si myslíte, že Vás naučili v mateřské škole?

R: Do školy jsem do první třídy šel. Tak mě asi na to připravili.

T: Pamatujete si na prostředí mateřské školy?

R: Ano, na zahradu a na to moje autíčko a ten starý koberec, co mě v něm stále drhly kolečka.

T: Chodil jste rád do mateřské školy?

R: Ano.

T: Jaká byla vaše paní učitelka, která nejvíce ovlivnila a měla největší dopad na Vaše vzpomínky?

R: Byla to paní P. Byla moc hodná, laskavá a klidná.

T: Vzpomínáte si na vedené aktivity paní učitelkou v mateřské škole?

R: Ano. Hraní divadla a hraní na zahradě.

T: Nakolik si myslíte, že vaše vzpomínky odpovídají skutečnosti?

R: Na 100 % to autíčko si fakt pamatuju.

T: Považujete mateřskou školu za důležitou v životě dítěte?

R: Velice důležitou – osamostatnění, příprava na školu. Je povinná, ale důležitá.

T: Máte i jiné životní zkušenosti s mateřskou školou? Jako rodič, učitel, student?

R: Ano, jako rodič.

T: Změnil se Váš postoj k mateřské škole získanými životními zkušenostmi?

R: Asi zcela radikálně ne. Je to potřebné. Určitě se změnilo prostředí i učitelky.

T: Důvěřujete v současné době této předškolní vzdělávací instituci?

R: Ano.

T: Co si myslíte, že je nejdůležitějším úkolem mateřské školy?

R: Asi ty kamarádské vztahy a osamostatnění se dětí od rodičů.

T: Podle čeho byste (jste) vybírali pro Vaše mateřskou školu?

R: Společně s manželkou. Podle dostupnosti a podle přístupu k dětem.

T: Ovlivnili (by) Vás vzpomínky z dětství na MŠ při výběru mateřské školy pro Vaše dítě?

R: Ne. Nijak zvlášť.

Vyhotoveno dne 10. 2. 2022

Příloha B2 – Rozhovor s respondentem číslo 2 zastupujícím 1. skupinu 1970–1989 – RŽ2

Věk: 40 let

Pohlaví: žena

Období docházky do MŠ: 1987–1989

Typ přepisu: redigovaná transkripce.

Popis projevu respondenta při rozhovoru: Žena středního věku, která pracuje na pozici učitelky v mateřské škole. Jak upozorňuje hned z kraje rozhovoru, její vzpomínky na mateřskou školu nejsou nikterak dobré. Je vážná, při popisování špatných vzpomínek je její slovní projev lítostivý, přecházející ve zlostný. Vnímám z jejího projevu neklid a určitou úzkost. Na otázku pozitivních vzpomínek se usmívá a vesele vypráví zážitky od bazénu. Pak se zarazí a podotkne, že se jí i od bazénu vybavují nepříjemné vzpomínky spojené s ponižováním dětí učitelkami. V druhé části rozhovoru odpovídá profesionálně a zasvěceně do tématu. Dodává, že její vzpomínky jsou pro ni výstrahou, jak tuto práci nedělat. Respondentka uvádí, že si pamatuje i na jesličky, které byly ve vilce a kde to bylo fajn. „Měli

jsme všichni svou plastovou motorku. Na jesle mám jen pozitivní vzpomínky, ale nevím, zda ty vzpomínky nejsou ovlivněny z vyprávění mámy. Ta říkala, jo tam, tam to bylo fajn.“

T: Kolik je Vám let?

R: 40 let – žena

T: V kterém období jste navštěvovala mateřskou školu?

R: 1987–1989

T: Co se Vám vybaví, když se řekne mateřská škola?

R: **Budova**, do které jsem chodila.

T: Jaká nejsilnější vzpomínka se Vám vybaví na MŠ?

R: Když se počůrala **kamarádka** na **postýlce** a musela úplně nahá si přejít pro modré trenýrky na cvičení do šatny přede všemi dětmi.

T: Můžete ji přiřadit jako špatnou anebo dobrou?

R: Byla

to negativní vzpomínka.

T: Vybavíte si, čeho se týkala:

R: Týkala se ve vztahu **ke kamarádovi**, lítosti a **nevhodného chování paní učitelky**.

T: Ovlivnila Vás tato událost ve Vašem dalším životě?

R: Domnívám se, že ano. Do dnes mi není lhostejná křivda na ostatních.

T: Máte i jiné vzpomínky na svůj pobyt v mateřské škole?

R: Ano. Pamatuji si jak vždycky, když někdo nový, kdo začal chodit do školky, tak seděl **na gauči** a plakal po mamince. Pak si pamatuji **tancování** odpoledne **u piana se sukýnkami**. **Spolkla jsem céčko, a tak jsem dostala čaj, abych ho zapila**. Céčko jako plastovou hračku. Pamatuji si, jak jsme musely polykat **hnusný tablety** – ale já **s jídlem** nikdy neměla zas takový problém.

T: Jaké vzpomínky na mateřskou školu u Vás převažují?

R: Převažují negativní vzpomínky.

T: Co Vás v mateřské škole nejvíc bavilo? Nějaké činnosti?

R: **Taneček**. Když zaskakovala **starší paní učitelka** a ta nám **krásně četla pohádky**, a to byl jediný člověk, u kterého jsem usnula. Jinak jsem **vždycky byla vzhůru** a čekala, až budeme moci vstávat. Pamatuji si na **hlučné paní učitelky u kávy**, když já **musela odpočívat**.

T: Co si myslíte, že Vás naučili v mateřské škole?

R: Já si ty činnosti opravdu nepamatuju.

T: Pamatujete si na prostředí mateřské školy?

R: Ano **na zahradu, na třídu** – zdála se mi obrovská. **Kočárek pro panenku a bazén s kovovou konstrukcí**, kam jsme se chodili **koupat v plavečkách**. K tomu se Váže další vzpomínka. Zase na **nahotu**, kdy jedna holčička neměla plavky a **musela se jít jako jediná koupat nahá**. Bylo mi jí líto.

T: Chodila jste rádi do mateřské školy?

R: Asi ano, asi jsem neměla žádný problém.

T: Jaká byla vaše paní učitelka, která nejvíce ovlivnila a měla největší dopad na vaše vzpomínky

R: Vzpomínám si na tu **hodnou a milou starou paní učitelku, co nám chodila číst**. Pak vzpomínám na **ty hlučné – jedna měla dlouhé nehty, velké prsteny a byla cítit cigaretovým kouřem. Nosily bílé pláště**.

T: Vzpomínáte si na vedené aktivity paní učitelkou v mateřské škole?

R: Ne. Jen to **tančení u klavíru**.

T: Nakolik si myslíte, že vaše vzpomínky odpovídají skutečnosti?

R: Na 100 %. Není jich moc. Nejsou vázány na činnost jako takovou, ale na emocionální vzpomínku, mají pro mě velkou sílu. Určitě jsem to vnímala jinak než nyní z pohledu dospělého.

T: Považujete mateřskou školu za důležitou v životě dítěte?

R: Velice důležitou – ve vztahu ke **kamarádům** a poznání těch dětí.

T: Máte i jiné životní zkušenosti s mateřskou školou? Jako rodič, učitel, student?

R: Jako učitelka, student i a jako rodič.

T: Změnil se Váš postoj k mateřské škole získanými životními zkušenostmi?

R: Ano. Velmi.

T: Můžete mi popsat jak? Zdali k lepšímu nebo horšímu?

R: Určitě k lepšímu. Já osobně se snažím, aby děti v mateřské škole byly spokojené a měly ve mne důvěru. Je to velmi v lidech.

T: Důvěřujete v současné době této předškolní vzdělávací instituci?

R: Ano. Důvěřuj, ale prověřuj.

T: Co si myslíte, že je nejdůležitějším úkolem mateřské školy?

R: Začlenění a socializace dětí.

T: Podle čeho byste (jste) vybírali pro Vaše mateřskou školu?

R: Podle dostupnosti a programu MŠ.

T: Ovlivnili (by) Vás vzpomínky z dětství na MŠ při výběru mateřské školy pro Vaše dítě?

R: Asi ano, byla jsem velmi obezřetná, a tak trochu nedůvěřivá.

Vyhotoveno dne 5. 2. 2022

Příloha B3 – Rozhovor s respondentem číslo 3 zastupujícím 1. skupinu 1970–1989 – RŽ3

Věk: 45 let

Pohlaví: žena

Období docházky do MŠ: 1979–1981

Typ přepisu: redigovaná transkripce.

Popis projevu respondenta při rozhovoru: Žena středního věku, pedagog. Přichází příjemně naladěná paní. Po seznámení s tématem rozhovoru začne být podrážděná a zároveň nejistá. Začíná s otázkou „A opravdu Vám to můžu popravdě říct?“ Jako by měla strach a zároveň obavy z trestu či nepochopení. Jako by se cítila vinna za své špatné vzpomínky, které do dnes v sobě nese jako těžkou křivdu. Její popis vzpomínek byl velmi podrobný. Respondentka si vzpomínala i na velmi malé detaily, převážně v popisu učitelky, která pro ni byla nositelem zla. Při otázce, zda bylo i něco dobrého, uvádí, že to kladné je schované někde za tím záporným. „*Já jsem brala školku jako nutné zlo.*“ Při druhé části rozhovoru jsem u respondentky vnímala uklidnění. Nejen z odpovědí, ale i z jejího projevu. Vnímala jsem určitou nedůvěru v tuto instituci a převážně v lidi, kteří v ní pracují.

T: Kolik je Vám let?

R: 45 let – žena

T: V kterém období jste navštěvovali mateřskou školku?

R: 1979–1981

T: Co se Vám vybaví, když se řekne mateřská škola?

R: *Křičící učitelky v bílých pláštích.*

T: Jaká nejsilnější vzpomínka se Vám vybaví na MŠ?

R: *Bílé pláště.* Mohu všechno říct? (**Ano**).

T: Můžete ji přiřadit jako špatnou anebo dobrou?

R: Byla to negativní vzpomínka.

T: Vybavíte si, čeho se týkala:

R: Týkala se převážně **odpočinku a jídla**.

T: Ovlivnila Vás tato událost ve Vašem dalším životě?

R: Ano. Ten strach. Ve své nynější profesi. Nikdy nebýt jako oni. Být pro děti podporou. Jo a holím si nohy.

T: Máte i jiné vzpomínky na svůj pobyt v mateřské škole?

R: Ano. **O poledním klidu chlupaté nohy paní učitelky**, která mezi námi chodila a kontrolovala, zda **spíme a zda máme zavřené oči**. Pak **sedící paní učitelky u stolu při odpočívání popíjející kávu se zákusky**. Pak si vybavuji **polykání malých tabletek s ucpáváním nosu**. Další, co si vybavuju, jak mě a mou malou sestru stále **na zahradě odtrhávaly od sebe ze společné náruče a vyhrožovaly mi**, že půjdu k mrňatům anebo, že si nebudu moci hrát. **Nucení do jídla**, hlavně **pití čaje s mlékem**, a i když jsem to nechtěla, tak jsem to musela.

T: Byla i nějaká pozitivní vzpomínka?

R: **Stavění domečků v parku**.

T: Jaké vzpomínky na mateřskou školu u Vás převažují?

R: Já nemám dobré vzpomínky na mateřskou školu. Veskrz špatné vzpomínky.

T: Co Vás v mateřské škole nejvíc bavilo? Někaké činnosti?

R: Činnosti si nevybavuji. Maximálně **řízené cvičení**.

T: Co si myslíte, že Vás naučili v mateřské škole?

R: Já si z činností moc nepamatuju. Já jsem školku brala jako nutný zlo. A šlo to se mnou do školy. Tam se to pak postupně změnilo.

T: Pamatujete si na prostředí mateřské školy?

R: Ano, matně, ale vybavuju. **Jídelnu, stolečky a bílé pláště**. Mám to spojené se strachem a s tím neustálým **nucením do jídla a polykáním těch bílých prášků**.

T: Chodila jste ráda do mateřské školy?

R: Ne, nechodila. Pro mě školka byla nutné zlo.

T: Jaká byla vaše paní učitelka, která nejvíce ovlivnila a měla největší dopad na Vaše vzpomínky?

R: Byly dvě. **Autoritativní, povýšené, neměla jsem k nim důvěru. Měla jsem strach prosadit se něco říct. Takové to vyhrožování a manipulace. Pořád jen křičely.**

T: Vzpomínáte si na vedené aktivity paní učitelkou v mateřské škole?

R: Ne. **Stavění domečků v parku a cvičení.**

T: Nakolik si myslíte, že vaše vzpomínky odpovídají skutečnosti?

R: Ano. Jsou moje a jsou tam dost živě uloženy. Na 100 %.

T: Považujete mateřskou školu za důležitou v životě dítěte?

R: Pokud je dobrý přístup k dětem, tak určitě ano. Opravdu to nemusí být nutné zlo. Může naučit hodně, vzájemné vztahy, pěkné zážitky, něco se naučí a někam se posunout. Může zde získat i kladný vztah k učení a ke škole jako takové.

T: Máte i jiné životní zkušenosti s mateřskou školou? Jako rodič, učitel, student?

R: Ano jako rodič i jako **pedagog.**

T: Změnil se Váš postoj k mateřské škole získanými životními zkušenostmi?

R: Určitě. To je nesrovnatelné s tím, co bylo dříve a nyní.

T: Můžete mi popsat jak? Zdali k lepšímu nebo horšímu?

R: **Přístupem učitelek**, programem. Spolupráci s rodiči. Určitě k lepšímu. Myslím si, že je to v **osobnosti učitelky**. Se svým chlapcem jsem měla ve školce špatné zkušenosti. Byl to nesoulad s **učitelkou**.

T: Důvěřujete v současné době této předškolní vzdělávací instituci?

R: Ne každé.

T: Co si myslíte, že je nejdůležitějším úkolem mateřské školy?

R: Osamostatnění a socializace.

T: Podle čeho byste (jste) vybírali pro Vaše mateřskou školu?

R: Nejprve podle recenzí, a hlavně podle svého úsudku z přístupu při zápisu. Bohužel u druhého chlapce jsme musela dítě zařadit do spádové oblasti, podle místa bydliště. Starosta odmítal přispívat na MŠ jinam, když v naší obci byla volná kapacita v MŠ. Dnes už bych to tak neudělala.

T: Ovlivnili (by) Vás vzpomínky z dětství na MŠ při výběru mateřské školy pro Vaše dítě?

R: Mé vzpomínky mě velmi ovlivnily při volbě mateřské školy u svých dětí.

Vyhotoveno dne 20. 1 .2022

Příloha B4 – Rozhovor s respondentem číslo 4 zastupujícím 1. skupinu 1970–1989 – RŽ4

Věk: 46 let

Pohlaví: žena

Období docházky do MŠ: 1979–1982

Typ přepisu: redigovaná transkripce.

Popis projevu respondenta při rozhovoru: Žena středního věku, která na úvod rozhovoru nostalgicky, s úsměvem na tváři povzdechne nad dávnými lety. Respondentka vnímá její období dětství jako radostné. Má ho spojené se svou oblíbenou učitelkou a je příjemně naladěna. Při vyprávění žertovných příběhů se směje a zároveň dodává, že byla velký lotr. Při druhé části rozhovoru zvažněla a začala brát odpovědi s velkou vážností. Měla možnost ve svém profesním životě nahlédnout do více mateřských škol a její odpovědi byly promyšlené a přednesené s určitou vážností.

T: Kolik je Vám let?

R: 46 let – žena

T: V kterém období jste navštěvovali mateřskou školu?

R: 1979–1982

T: Co se Vám vybaví, když se řekne mateřská škola?

R: **Spaní, tabletky a první láska.**

T: Jaká nejsilnější vzpomínka se Vám vybaví na MŠ?

R: **Asi to spaní.** Já jsem **byla nespavá**, a tak mně **postýlku** dávaly **paní učitelky za závěs.**

T: Můžete ji přiřadit jako špatnou anebo dobrou?

R: Ta byla asi ta špatná.

T: Vybavíte si, čeho se týkala:

R: **Spaní.**

T: Ovlivnila Vás tato událost ve Vašem dalším životě?

R: Ne. Určitě ne. Já si to tak nebrala.

T: Máte i jiné vzpomínky na svůj pobyt v mateřské škole?

R: Ano, zatím **závěsem** jsem dostala **první prstýnek** od **své školní lásky.** **Hodně kamarádů,** taky jsme museli **polykat tabletky na zuby** a pamatuju si, že jsme je po sobě **cvrnkali.** Anebo je po sobě házeli pod **stolem.** **To byla legrace.**

T: Jaké vzpomínky na mateřskou školu u Vás převažují?

R: Asi ty pozitivní. Já jsem do MŠ chodila ráda.

T: Co Vás v mateřské škole nejvíc bavilo?

R: Jó tak to už si nepamatuju. Asi ti kamarádi.

T: Vzpomínáte si na nějaké řízené činnosti?

R: Zpívání s klavírem. Jo a taky si pamatuji besídku, kdy jsme vyrobily třpytící se stromek a já ho držela a recitovala básničku „Vánoční stromeček“. Tu básničku si pamatuju ještě dnes.

T: Co si myslíte, že Vás naučili v mateřské škole?

R: Asi se přizpůsobit, nebýt pupkem světa. Socializaci.

T: Pamatujete si na prostředí mateřské školy?

R: Pamatuji si stolečky a záchodky. Jo a ten závěs.

T: Chodila jste rádi do mateřské školy?

R: Ano. Já měla ráda děti a společnost. A taky paní učitelku.

T: Vzpomenete si na Vaši paní učitelku, která Vás nejvíce ovlivnila a měla největší dopad na Vaše vzpomínky?

R: Byla obrovská a měla dlouhé ruce, kterými nás objímala. Cítila jsem se s ní v bezpečí, byla hodná a laskavá.

T: Nakolik si myslíte, že vaše vzpomínky odpovídají skutečnosti?

R: Já nad tím takhle nikdy neuvažovala. Podle mého jsou pravdivé. Ale to je jen můj pohled. Kdybyste se zeptali jiných. Třeba by si to pamatovali jinak.

T: Považujete mateřskou školu za důležitou v životě dítěte?

R: Samozřejmě. Začlenění mezi děti, umět spolupracovat a vyjednávat. Taky se přizpůsobit.

T: Máte i jiné životní zkušenosti s mateřskou školou? Jako rodič, učitel, student?

R: Ano. Jako rodič i jako nezávislý pedagog.

T: Změnil se Váš postoj k mateřské škole získanými životními zkušenostmi?

R: Podle mých zkušeností je to v lidech. Měla jsem možnost nahlédnout pod pokličku u více školek, a i v dnešní době jsou mezi školkami velké rozdíly. Jako rodič jsem narazila na komunikaci s ředitelkou, která byla velmi arogantní. Ale učitelky byly vždycky skvělé.

T: Můžete mi popsat jak? Zdali k lepšímu nebo horšímu?

R: Záleží na člověku nikoliv na prostředí. Nedá se to posoudit komplexně.

T: Důvěřujete v současné době této předškolní vzdělávací instituci?

R: Nevím, zda instituci, ale snažím se důvěřovat lidem, kteří v této instituci pracují.

T: Co si myslíte, že je nejdůležitějším úkolem mateřské školy?

R: Začlenění, osamostatnění, ale i příprava na školu.

T: Podle čeho byste (jste) vybírali pro Vaše mateřskou školu?

R: Poptala jsem se v okolí, maminek i sousedů. Podle klimatu školy. Jak to tam na mě působilo.

T: Ovlivnili (by) Vás vzpomínky z dětství na MŠ při výběru mateřské školy pro Vaše dítě?

R: Ne. To se nedomnívám.

Vyhotoveno dne 26. 2. 2022

Příloha B5 – Rozhovor s respondentem číslo 5 zastupujícím 1. skupinu 1970–1989 – RM5

Věk: 43 let

Pohlaví: muž

Období docházky do MŠ: 1983–1986

Typ přepisu: redigovaná transkripce.

Popis projevu respondenta při rozhovoru: Muž středního věku, který přichází s určitými rozpaky. Při vzpomínkách na své dětství byl v odpovědích stručný. Při popisu svých špatných vzpomínek byla v jeho hlase znát nejistota, kterou skrýval pod úsměvem. Byl neklidný a pohrával si s prsty. Snažil se špatným věcem nedávat takovou důležitost, i když v jeho vzpomínce byla událost, která ho ohrožovala na životě. Respondent začal vždy popisovat pěkné vzpomínky, které pokaždé ukončil negativním doslovem. Například při popisu oblíbené hračky, ke které se nikdy nedostal, vzpomínky má většinou dobré, akorát do dneška nepije mléko atd. V druhé části rozhovoru byl respondent uvolněný a poklidný. Naopak velmi mile, s radostí v hlase a s určitým nadšením začal vyprávět o vzpomínkách své dcery, která stále ve svých 12 letech vypráví veselé vzpomínky ze své školky.

T: Kolik je Vám let?

R: 43 let – muž

T: V kterém období jste navštěvovali mateřskou školu?

R: 1983–1986

T: Co se Vám vybaví, když se řekne mateřská škola?

R: [Hraní](#).

T: Jaká nejsilnější vzpomínka se Vám vybaví na MŠ?

R: [Návštěva vojáků](#). Povíдали nám o armádě. Přinesli nám [pytlík odznáčků](#), já dostal takový, co jsem samozřejmě nechtěl.

T: Můžete ji přiřadit jako špatnou anebo dobrou?

R: Ta patřila k těm dobrým.

T: Vybavíte si, čeho se týkala:

R: Programu.

T: Ovlivnila Vás tato událost ve Vašem dalším životě?

R: Ne asi ne.

T: Máte i jiné vzpomínky na svůj pobyt v mateřské škole?

R: Mám i jednu špatnou. [Jedl jsem filé](#) a [měl jsem v krku kost](#). [Zkoušel jsem to zapít, zajíst a pak nakonec mě vzaly k panu doktorovi a ten to obříma kleštěmi vytáhl](#). [Na kamarády, kterými kamarádím až do dneška](#).

T: Jaké vzpomínky na mateřskou školu u Vás převažují?

R: Většinou ty pozitivní. Akorát do dneška [nepiju mlíko](#). Na to mám špatnou vzpomínku. [Oni mě to dost nutili z důvodu, že to bylo dost zdravý](#), a tak to [nepiju](#) dodneška. Do dneška to nepozřu.

T: Co Vás v mateřské škole nejvíc bavilo? Nějaké činnosti?

R: Hrát si. Já jsem byl [hravé](#) děčko.

T: Dalo by se říci, že Vás to ovlivnilo i do budoucna.

R: Jo to určitě.

T: Co si myslíte, že Vás naučili v mateřské škole?

R: [Odpor k mlíku](#). Člověk se učí asi jako výš. Tady stráví ty nejhezčí léta. [Hraje si tu](#). Tady to začíná, ty [kamarádi](#).

T: Pamatujete si na prostředí mateřské školy?

R: Dříve to bylo takové strohé. Těch hraček bylo taky mnohem méně. Venku bylo takové velké šlapací auto a já jsem se k němu nikdy nedostal.

T: Chodil jste rád do mateřské školy?

R: Ale do školky jsem chodil rád a dost se mi tu líbilo.

T: Jaká byla vaše paní učitelka, která nejvíce ovlivnila a měla největší dopad na Vaše vzpomínky?

R: Tady byly dobré učitelky. Hodný, laskavý.

T: Vzpomínáte si na vedené aktivity paní učitelkou v mateřské škole?

R: Já si pamatuji jen na to hraní. Na ty vojáky a taky na zdravotědu.

T: Nakolik si myslíte, že vaše vzpomínky odpovídají skutečnosti?

R: Asi tak na 90 %.

T: Považujete mateřskou školu za důležitou v životě dítěte?

R: Určitě.

T: Máte i jiné životní zkušenosti s mateřskou školou? Jako rodič, učitel, student?

R: Jako rodič. A to byly perfektní zkušenosti.

T: Změnil se Váš postoj k mateřské škole získanými životními zkušenostmi?

R: Nijak zvlášť.

T: Důvěřujete v současné době této předškolní vzdělávací instituci?

R: Ano, určitě.

T: Co si myslíte, že je nejdůležitějším úkolem mateřské školy?

R: Já si myslím, že to tu začíná. Když tady budou v pohodě tak ten život začnou s radostí. Připravit je na život.

T: Podle čeho byste (jste) vybírali pro Vaše mateřskou školu?

R: Hlavně žena. Ale ptávali jsme se. Taky jsme sem chodili oba.

T: Ovlivnili (by) Vás vzpomínky z dětství na MŠ při výběru mateřské školy pro Vaše dítě?

R: Nemohu posoudit. Asi ne.

Vyhotoveno dne 10. 3. 2022

Příloha B6 – Rozhovor s respondentem číslo 6 zastupující 1. skupinu 1970–1989 – RM6

Věk: 46 let

Pohlaví: muž

Období docházky do MŠ: 1979–1983

Typ přepisu: redigovaná transkripce.

Popis projevu respondenta při rozhovoru: Muž středního věku, pedagog. Má velmi klidný a vstřícný projev. Jeho odpovědi jsou promyšlené s lehkostí nostalgie. Na školku vzpomíná velmi rád a z rozhovoru je patrné, že pro něj samotného bylo toto období velmi důležité. Po celou dobu rozhovoru má klidný a rozvážný projev. Při vyprávění o svých dvou synech se zlehka usmívá. Při otázce důležitosti velmi jasně a přehledně odpovídá s určitým důrazem a důležitostmi v hlase.

T: Kolik je Vám let?

R: 46 let – muž

T: V kterém období jste navštěvovali mateřskou školu?

R: 1979–1983

T: Co se Vám vybaví, když se řekne mateřská škola?

R: Dvě vzpomínky – klíčové. **Kovová postýlka a povinnost spaní.** V té době byla největší odměna **jít po obědě. Kamarádi a první láska. Hraní si na zahradě – auta.**

T: Jaká nejsilnější vzpomínka se Vám vybaví na MŠ?

R: **Kamarádi a první lásky.**

T: Můžete ji přiřadit jako špatnou anebo dobrou?

R: Dobrou.

T: Vybavíte si, čeho se týkala:

R: **Kamarádů a prvních lásek.**

T: Ovlivnila Vás tato událost ve Vašem dalším životě?

R: **To spaní** nijak zvlášť. **Kamarádství mě ovlivnilo.** Určitě. Minimálně v tom, že někde vnitřně mám takovou vnitřní radost, když vidím někoho z toho mého dětství.

T: Máte i jiné vzpomínky na svůj pobyt v mateřské škole?

R: **Fluoridové tablety** – velmi vypálený a negativní. A když jsme **musely ležet v té postýlce, tak oni si dávali kávičku a dortíky.** To jsem vnímal jako nespravedlnost.

T: Jaké vzpomínky na mateřskou školu u Vás převažují?

R: I přes silné negativní, převažují ty pozitivní vzpomínky.

T: Co Vás v mateřské škole nejvíc bavilo? Nějaké činnosti?

R: Když nás nechaly hrát, tak jsem miloval jednu stavebnici. Když jsme nebyli nucený do něčeho, co chtěli oni, a to co jsme chtěli my. Zahrada a bazén na zahradě.

T: Co si myslíte, že Vás naučili v mateřské škole?

R: Přivedly mě trochu k malování. Měl jsem hroznou radost, že jsem se naučil malovat koně. A oni mě za to pochválili a já pak rád maloval dál.

T: Pamatujete si na prostředí mateřské školy?

R: Masivní závěsy, taková harmonika koženková. Železný kovový studený postýlky.

T: Chodil jste rád do mateřské školy?

R: Asi jo. Chodil jsem rád. Začátky byly těžký. Z vyprávění rodičů museli měnit cestu ke školce.

T: Jaká byla vaše paní učitelka, která nejvíce ovlivnila a měla největší dopad na Vaše vzpomínky?

R: Paní H. Působila na mě hodně uklidňujícím dojmem. Taková hodná paní učitelka, co na nás nekřičí.

T: Vzpomínáte si na vedené aktivity paní učitelkou v mateřské škole?

R: Vzpomínám si, že jsme dělali šerfky z bramborových tiskátek.

T: Nakolik si myslíte, že vaše vzpomínky odpovídají skutečnosti?

R: Plně.

T: Považujete mateřskou školu za důležitou v životě dítěte?

R: Životně důležitou. Možná, že ani ta základní není tak důležitá.

T: Máte i jiné životní zkušenosti s mateřskou školou? Jako rodič, učitel, student?

R: Mám jako rodič. Mám dva kluky.

T: Změnil se Váš postoj k mateřské škole získanými životními zkušenostmi?

R: Vidím tam posun, že tak jak jsem to vnímal jako dítě jako striktní a hodně nalajnovaný. Teď ty děti si více hrají, než jsem to vnímal já.

T: Důvěřujete v současné době této předškolní vzdělávací instituci?

R: Jo. Snažím se jí důvěřovat maximálně. Občas jsem tam jako rodič měl výhrady, ale jako instituci si myslím, že funguje.

T: Co si myslíte, že je nejdůležitějším úkolem mateřské školy?

R: Nezkazit dětem dětství. Děti by měly mít radost, že si hrají. Aby měly možnost rozvíjet to, co je baví. Najít ten talent a podpořit ho.

T: Podle čeho byste (jste) vybírali pro Vaše mateřskou školu?

R: Názory okolí. A můj osobní dojem. Aby měla zahradu a byla hezky vybavená.

T: Ovlivnili (by) Vás vzpomínky z dětství na MŠ při výběru mateřské školy pro Vaše dítě?

R: Ovlivnily. Hledal jsem tam ty těžké závěsy a tu zahradu. Tady se moc neposunuli, tam je nedám.

Vyhotoveno dne 3. 3. 2022

Příloha B 7 - Rozhovor s respondentem číslo 7 zastupujícím 2. skupinu 1990–1999 – RŽ7

Věk: 34 let

Pohlaví: žena

Období docházky do MŠ: 1991–1995

Typ přepisu: redigovaná transkripce.

Popis projevu respondenta při rozhovoru: Žena, maminka dvou dětí. Na začátku rozhovoru je respondentka ve svém projevu velmi nejistá. Sama hned upozorňuje, že na mateřskou školu ze svého dětství má velmi špatné vzpomínky. V jejím projevu je znát naštvanost a vnitřní křivda. Barva hlasu je jemně zastřena. Při negativních odpovědích je její projev nejistý a neklidný. V druhé části rozhovoru se mění projev v poklidnější a racionálnější. Sama respondentka uvádí, že nelze dnes porovnávat předškolní vzdělávání s dřívější dobou.

T: Kolik je Vám let?

R: 34 let – žena

T: V kterém období jste navštěvovali mateřskou školu?

R: 1991–1995

T: Co se Vám vybaví, když se řekne mateřská škola?

R: Horor.

T: Jaká nejsilnější vzpomínka se Vám vybaví na MŠ?

R: Nucení jídla. Sezení nad talířem, než přišla odpoledne pro mě máma.

T: Můžete ji přiřadit jako špatnou anebo dobrou?

R: Velmi špatná

T: Vybavíte si, čeho se týkala:

R: **Jídla** a **přístupu učitelek**.

T: Ovlivnila Vás tato událost ve Vašem dalším životě?

R: Velmi. **Odpor k jídlu**.

T: Máte i jiné vzpomínky na svůj pobyt v mateřské škole?

R: Hlavně ty negativní na **to jídlo**. Na **přístup paní učitelek** – když se někdo **počůral** tak ho v tom nechaly za trest stát i při spaní ho trestaly, že musel stát **počůraný** u lehátka a čekat až se ostatní vyspí. Nebo dělaly rozbroje mezi sourozenci a dětmi. Podpora **soutěživosti**, **žalování na ostatní**. Když se pořádaly **besídky**, tak na nich mohli vystupovat jen někteří a ostatní museli stát v rohu.

T: Našla by se tam i pozitivní vzpomínka?

R: **Na kamarády**. Šla jsem s **mými kamarády** dál do školy, do první třídy. I když jsem byla z vedlejší vesnice. To bylo bezva.

T: Jaké vzpomínky na mateřskou školu u Vás převažují?

R: Hlavně ty negativní.

T: Co Vás v mateřské škole nejvíc bavilo? Nějaké činnosti?

R: **Kamarádi**.

T: Co si myslíte, že Vás naučili v mateřské škole?

R: Vůbec nevím. Asi nemít **ráda jídlo**. To mám do teď. **Špenát, kopačka, svíčková. Různé ty kaše**. Jedinou, kterou mně nezprotivily je **krupicová**.

T: Pamatujete si na prostředí mateřské školy?

R: **Jídelnu, stolečky**. To mám pořád živě před sebou.

T: Chodila jste rádi do mateřské školy?

R: Ne.

T: Jaká byla vaše paní učitelka, která nejvíce ovlivnila a měla největší dopad na Vaše vzpomínky?

R: Nepříjemná, zlá, nenávistivá.

T: Vzpomínáte si na vedené aktivity paní učitelkou v mateřské škole?

R: Ne, snad jen **nácvik na besídky**.

T: Nakolik si myslíte, že vaše vzpomínky odpovídají skutečnosti?

R: Jsou velmi živé.

T: Považujete mateřskou školu za důležitou v životě dítěte?

R: Určitě. Asi dítě nemůže být bez školky.

T: Máte i jiné životní zkušenosti s mateřskou školou? Jako rodič, učitel, student?

R: Jako rodič.

T: Změnil se Váš postoj k mateřské škole získanými životními zkušenostmi?

R. Ano, velmi. Naštěstí k dobrému. To se nedá srovnat.

T: Důvěřujete v současné době této předškolní vzdělávací instituci?

R: Nyní důvěřuji MŠ. Je to úplně něco jiného.

T: Co si myslíte, že je nejdůležitějším úkolem mateřské školy?

R: Důležitost vidím v socializaci, v kamarádech.

T: Podle čeho byste (jste) vybírali pro Vaše mateřskou školu?

R: Podle místa a podle recenzí. A aby moje děti pokračovaly s kamarády do školy.

T: Ovlivnili (by) Vás vzpomínky z dětství na MŠ při výběru mateřské školy pro Vaše dítě?

R: Určitě, velmi. I ta zkušenost s těmi kamarády. Aby chodily do školky tam, kde budou chodit do školy. MŠ je velmi důležitá v životě dítěte.

Vyhotoveno dne 26. 1. 2022

Příloha B8 – Rozhovor s respondentem číslo 8 zastupujícím 2. skupinu 1990–1999 – RŽ8

Věk: 34 let

Pohlaví: žena

Období docházky do MŠ: 1990–1993

Typ přepisu: redigovaná transkripce

Popis projevu respondenta při rozhovoru: Velmi milá a tichá žena, maminka od tří dětí. Její projev je velmi submisivní a nejistý. Při vyprávění o jejich zážitcích má velmi smutný projev. Nerada na ta léta vzpomíná, má na ně velmi negativní vzpomínky spojené se strachem a nejistotou. Tento projev má respondentka po celou dobu rozhovoru.

T: Kolik je Vám let?

R: 34 let – žena

T: V kterém období jste navštěvovali mateřskou školu?

R: 1990–1993

T: Co se Vám vybaví, když se řekne mateřská škola?

R: Hlavně nucení **do jídla**. A strach. Bylo to tam **velmi přísný**.

T: Jaká nejsilnější vzpomínka se Vám vybaví na MŠ?

R: Hlavně to **nucení do jídla**. Taková příhoda, **když jsme měly k obědu rybí filé, tenkrát s kostmi a zaskočila mě kost a já byla z toho hodně vyděšená**, místo takového uchláčení na mě **učitelky byly našťvané až zlé**. Místo pomoci přišel trest.

T: Můžete ji přiřadit jako špatnou anebo dobrou?

R: Velmi špatnou.

T: Vybavíte si, čeho se týkala:

R: **Jídla**

T: Ovlivnila Vás tato událost ve Vašem dalším životě?

R: Bála jsem se říct, když byl nějaký problém. Tak se na někoho obrátit. Naučila jsem si to nechat pro sebe a pak doma to říct. Bála jsem se obrátit o pomoc dospělým. Hlavně v první třídě. Strach z dospělých.

T: Máte i jiné vzpomínky na svůj pobyt v mateřské škole?

R: Asi ne. Já to vnímám všechno hodně negativně. Žádný takový hezký okamžik se mi nevybaví. **Třeba na spaní**. To jsem **spala** jen jednou a víc jsem spát už nechtěla. **To se tam někdo počůral a bylo hodně zle**. A to jsem se pak bála ještě víc.

T: Jaké vzpomínky na mateřskou školu u Vás převažují?

R: Negativní vzpomínky, na které jsem se snažila zapomenout.

T: Co Vás v mateřské škole nejvíc bavilo? Někaké činnosti?

R: Mohou to být i **hračky?** – Nejvíce se mě líbila **klasická dřevěná chaloupka a kuchyňka**. To bylo asi prima.

T: Co si myslíte, že Vás naučili v mateřské škole?

R: Abych se přiznala, já vůbec nemám pocit, že bych se něco naučila. Nemám pocit, že bych si ze školky odnesla něco dobrého, pozitivního. Nebo že by mi to něco dalo.

T: Pamatujete si na prostředí mateřské školy?

R: Bylo to všechno takové studené, strohé. Takové šedivé.

T: Chodila jste ráda do mateřské školy?

R: Ne.

T: Jaká byla vaše paní učitelka, která nejvíce ovlivnila a měla největší dopad na Vaše vzpomínky?

R: Bála jsem se. Byly přísné. Žádná důvěra. Lidi, co musím poslouchat.

T: Vzpomínáte si na vedené aktivity paní učitelkou v mateřské škole?

R: Matně. Ne, bohužel ne.

T: Nakolik si myslíte, že vaše vzpomínky odpovídají skutečnosti?

R: Na 100 %.

T: Považujete mateřskou školu za důležitou v životě dítěte?

R: V současné době ano. Určitě ano. Pokud mohu posoudit a porovnat i vzpomínky mé a mé dcery, které bude 10. A ta na tu školku strašně ráda vzpomíná a kdykoliv by se ráda do školky vrátila a pamatuje si spousty detailů.

T: Máte i jiné životní zkušenosti s mateřskou školou? Jako rodič, učitel, student?

R: Ano. Jako rodič.

T: Změnil se Váš postoj k mateřské škole získanými životními zkušenostmi?

R: Ano. Dnes mám dobrý vztah k této instituci.

T: Důvěřujete v současné době této předškolní vzdělávací instituci?

R: Ano. Po zkušenostech s mými dětmi, je to opravdu jiné.

T: Co si myslíte, že je nejdůležitějším úkolem mateřské školy?

R: Je toho hodně jak příprava, tak i zajištění dětí zaměstnaných rodičů, ale hlavně ta socializace a začlenění dětí do kolektivu. Ta školka má velký vliv na výchovu a vzdělání. Mají větší motivaci k učení ve školce.

T: Podle čeho byste (jste) vybírali pro Vaše mateřskou školu?

R: Při výběru jsem nepřemýšlela, co jsem zažila, ale dala jsem hodně na recenze. Jak o té školce mluví okolí a ostatní rodiče.

T: Ovlivnili (by) Vás vzpomínky z dětství na MŠ při výběru mateřské školy pro Vaše dítě?

R: Ne. To bych asi děti do školky nedala.

Vyhotoveno dne 28. 1. 2022

Příloha B9 - Rozhovor s respondentem číslo 9 zastupujícím 2. skupinu 1990–1999 – RŽ9

Věk: 30 let

Pohlaví: žena

Období docházky do MŠ: 1994–1996

Typ přepisu: redigovaná transkripce

Popis projevu respondenta při rozhovoru: Mladá usměvavá žena plná elánu a optimismu. Respondentka při vzpomínkách na své dětství má velmi milý úsměv. Je velmi dobře naladěna a odpovědi doprovází i smích. Sama respondentka uvádí, že to bylo její nejkrásnější období dětství. Velmi podrobně popisuje své vzpomínky z dětství. Její mluvený projev je plynulý. Ani s jednou odpovědí respondentka neváhala.

T: Kolik je Vám let?

R: 30 let – žena

T: V kterém období jste navštěvovali mateřskou školu?

R: 1994–1996

T: Co se Vám vybaví, když se řekne mateřská škola?

R: **Plavání.** Já to milovala.

T: Jaká nejsilnější vzpomínka se Vám vybaví na MŠ?

R: Nechali mě tam rodiče a byl **snad Mikuláš.**

T: Můžete ji přiřadit jako špatnou anebo dobrou?

R: Špatná, ale byla ovlivněna vnějšími vlivy.

T: Vybavíte si, čeho se týkala:

R: Rodičů.

T: Ovlivnila Vás tato událost ve Vašem dalším životě?

R: Ne. Jinak ty **kluci.** To byly úžasný časy.

T: Máte i jiné vzpomínky na svůj pobyt v mateřské škole?

R: **Kamarádi** Tomášek a Mareček. Moje první lásky. Jsme si pořád dávali **pusinky.** Byli jsme silná parta. Na holky si nepamatuju.

T: Jaké vzpomínky na mateřskou školu u Vás převažují?

R: Všechno bylo dobré. **Karnevaly** – šla jsem za muchomůrku.

T: Co Vás v mateřské škole nejvíc bavilo? Nějaké činnosti?

R: **Karneval.** Malovalo se tam. Pamatuji si, že se mi **nechtělo spát,** a tak mě pak učitelky dávaly stranou a já si tam malovala. Já byla ticho jako myška a já si **tam malovala.**

T: Co si myslíte, že Vás naučili v mateřské škole?

R: To netuším. Asi mě něco naučily, ale já to tak nevnímala.

T: Pamatujete si na prostředí mateřské školy?

R: Byly tam **velký okna, takový krásný parapety. Hezký hřiště.** Ale na **procházky** si moc nepamatuju. Na tom **sídlišti**, to tam moc nešlo. Jo vybavuji si tam ty **prťavý umyvadla a ty ručníčky.**

T: Chodila jste rádi do mateřské školy?

R: Ano. Je pravdou, že se mi nikdy nechtělo vstávat.

T: Jaká byla vaše paní učitelka, která nejvíce ovlivnila a měla největší dopad na vaše vzpomínky?

R: Jedna tam byla taková krásná a mladá. Měla takové vlasy jako vy. Ta se mi líbila. Byli všichni moc hodní.

T: Vzpomínáte si na vedené aktivity paní učitelkou v mateřské škole?

R: Na řízenou ne. **Hra s těma klukama.** My byli pořád v takovém **koutku u okna** a pořád jsme něco **vymýšleli.**

T: Nakolik si myslíte, že vaše vzpomínky odpovídají skutečnosti?

R: Já je považuji za pravdivé, i když asi budou zkreslené. Tak na 90 %.

T: Považujete mateřskou školu za důležitou v životě dítěte?

R: Je to důležitý, samozřejmě. Teď to ten covid ukázal, jak nám ta školka chybí.

T: Máte i jiné životní zkušenosti s mateřskou školou? Jako rodič, učitel, student?

R: Ano. Jako rodič.

T: Změnil se Váš postoj k mateřské škole získanými životními zkušenostmi?

R: Ne. Je to důležité v životě dítěte.

T: Důvěřujete v současné době této předškolní vzdělávací instituci?

R: Ano. Ale je to asi i o lidech.

T: Co si myslíte, že je nejdůležitějším úkolem mateřské školy?

R: Ten kolektiv. Děti potřebují děti. Jeden je ten slabý druhý je ten silný, jeden se učí od druhého.

T: Podle čeho byste (jste) vybírali pro Vaše mateřskou školu?

R: Při výběru školky měla nejprve prioritu vzdálenost. Ale po zkušenosti štěkající paní ředitelky v nedaleké školce jsem ihned změnila pohled. Z osobního jednání, z prvního dojmu a z referencí na vesnici. Prostředí.

T: Ovlivnili (by) Vás vzpomínky z dětství na MŠ při výběru mateřské školy pro Vaše dítě?

R: Ne.

Příloha B10 – Rozhovor s respondentem číslo 10 zastupujícím 2. skupinu 1990–1999 – RM10

Věk: 29 let

Pohlaví: muž

Období docházky do MŠ: 1995–1998

Typ přepisu: redigovaná transkripce

Popis projevu respondenta při rozhovoru: Muž, otec dvou dětí, velmi klidného a sebejistého vystupování. Respondent odpovídal s rozvahou. Jeho odpovědi byly výstižné a stručné. Celkový projev se nezměnil po celou dobu rozhovoru.

T: Kolik je Vám let?

R: 29 – muž

T: V kterém období jste navštěvovali mateřskou školu?

R: 1995–1998

T: Co se Vám vybaví, když se řekne mateřská škola?

R: Vybaví se mi školka – budova, tam kam jsem chodil.

T: Jaká nejsilnější vzpomínka se Vám vybaví na MŠ?

R: Ujelo mně autíčko. Měl jsem krvavý šlinc na obličejí od koberce. A hodně se to řešilo.

T: Můžete ji přiřadit jako špatnou anebo dobrou?

R: Špatná, ale nijak zásadní.

T: Vybavíte si, čeho se týkala:

R: Konfliktu s rodiči a učitelkou.

T: Ovlivnila Vás tato událost ve Vašem dalším životě?

R: Ne. To, určitě ne.

T: Máte i jiné vzpomínky na svůj pobyt v mateřské škole?

R: Měli jsem tam partu s kluky, na to si vzpomínám docela a doteď je potkávám. To je prima. Různý výlety, třeba do ZOO – doma nás bylo pět, a tak se s rodiči moc výlety nepodnikali.

T: Jaké vzpomínky na mateřskou školu u Vás převažují?

R: Převažují dobré.

T: Co Vás v mateřské škole nejvíc bavilo? Nějaké činnosti?

R: *Procházky do okolí a ty výlety. A to hraní s auty.*

T: Co si myslíte, že Vás naučili v mateřské škole?

R: Dali mě asi něco do života – *to zařazení do kolektivu*. Tu socializaci.

T: Pamatujete si na prostředí mateřské školy?

R: Matně. *Velká budova. Klasická velká tatrovka. Hodně jsme chodili do Šárky k Mohyle.*

T: Chodil jste rád do mateřské školy?

R: Jo, asi ano.

T: Jaká byla vaše paní učitelka, která nejvíce ovlivnila a měla největší dopad na Vaše vzpomínky?

R: Pamatuji si tak matně. Jedna byla taková přísnější, důsledná. Byly všechny hodné a milé.

T: Vzpomínáte si na vedené aktivity paní učitelkou v mateřské škole?

R: *Ty procházky.*

T: Nakolik si myslíte, že vaše vzpomínky odpovídají skutečnosti?

R: Snad asi ano tak na 90 %.

T: Považujete mateřskou školu za důležitou v životě dítěte?

R: Určitě. Je to zásadní v životě dítěte.

T: Máte i jiné životní zkušenosti s mateřskou školou? Jako rodič, učitel, student?

R: Jako rodič.

T: Změnil se Váš postoj k mateřské škole získanými životními zkušenostmi?

R: Když si vzpomenu na tu školku, že se nám tam nechtělo, chtěli jsme být raději doma. Je to určitě k dobru věci. Vidím to i v rodině. To dítě to rozvíjí mnohem víc.

T: Důvěřujete v současné době této předškolní vzdělávací instituci?

R: Ano.

T: Co si myslíte, že je nejdůležitějším úkolem mateřské školy?

R: Celková socializace. Aby se naučily zdravení, té etice. Tomu, jak to v životě chodí.

T: Podle čeho byste (jste) vybírali pro Vaše mateřskou školu?

R: Podle místa bydliště, i ty reference.

T: Ovlivnili (by) Vás vzpomínky z dětství na MŠ při výběru mateřské školy pro Vaše dítě?

R: Ne. Nijak.

Výhotoveno dne 3. 3. 2022

Příloha B11 – Rozhovor s respondentem číslo 11 zastupujícím 2. skupinu 1990–1999 – RM11

Věk: 31 let

Pohlaví: muž

Období docházky do MŠ: 1994–1996

Typ přepisu: redigovaná transkripce

Popis projevu respondenta při rozhovoru: Mladý sympatický muž. Při vyprávění vzpomínek byl vyrovnaný a zamyšlený. Každou odpověď pečlivě zvažoval. Neprojevoval v rozhovoru jakékoliv emoce. Toto období bral jako povinnou etapu života, která do dětství patří. Z jeho postoje vycházel i jeho celkový projev.

T: Kolik je Vám let

R: 31 let – muž

T: V kterém období jste navštěvovali mateřskou školu?

R: 1994–1996

T: Co se Vám vybaví, když se řekne mateřská škola?

R: **Spánek** odpoledne **a hnusná hrachová kaše**, kterou jsme museli vždycky **dojíst jinak jsme nemohli jít na pohádku**.

T: Jaká nejsilnější vzpomínka se Vám vybaví na MŠ?

R: Jak jsme **se handrkovali s kluky a pak jsme spadli do** kopřiv.

T: Můžete ji přiřadit jako špatnou anebo dobrou?

R: Špatnou.

T: Vybavíte si, čeho se týkala:

R: Zkušenost. **Vztahy mezi dětmi**.

T: Ovlivnila Vás tato událost ve Vašem dalším životě?

R: Ne.

T: Máte i jiné vzpomínky na svůj pobyt v mateřské škole?

R: Spousty. První den mě uchvátili **velikánský dřevěný kostky, hračky. Školní besídky, kamarádi, zahrada**.

T: Jaké vzpomínky na mateřskou školu u Vás převažují?

R: Převažují ty dobré.

T: Co Vás v mateřské škole nejvíc bavilo? Nějaké činnosti?

R: [Vycházky ven](#), tam jsme měly u školky takové [velké dětské hřiště](#) a tam mě to bavilo.

T: Co si myslíte, že Vás naučili v mateřské škole?

R: Klasické návyky – mytí rukou. Sociální dovednost a zapojení do kolektivu.

T: Pamatujete si na prostředí mateřské školy?

R: Vybavuju hodně živě. Byli jsme rozděleni na dvě třídy. Byl to samostatný [barák](#), který byl [oddělený od budovy školy](#). Měli jsme tam soukromí a byl tam klid. Byla tam [hromada hraček](#).

T: Chodil jste rád do mateřské školy?

R: Ano. Mě to tam bavilo.

T: Jaká byla vaše paní učitelka, která nejvíce ovlivnila a měla největší dopad na Vaše vzpomínky?

R: Já si vzpomínám na všechny. Tam byla paní učitelka Č., byla taková hodná a měla trpělivost.

T: Vzpomínáte si na vedené aktivity paní učitelkou v mateřské škole?

R: [Vycházky ven](#), nějaké [malování](#), [besídky](#).

T: Nakolik si myslíte, že vaše vzpomínky odpovídají skutečnosti?

R: Ty mé vzpomínky jsou mé a dané.

T: Považujete mateřskou školu za důležitou v životě dítěte?

R: Stoprocentně. Když ty děti přijdou do kolektivu, pamatuju si na to, když přicházely mezi nás, děti od mámy, nic se jim nedařilo, brečely. Ty vztahy a socializace.

T: Máte i jiné životní zkušenosti s mateřskou školou? Jako rodič, učitel, student?

R: Jako starší bratr. Vodil jsem sestru do školky.

T: Změnil se Váš postoj k mateřské škole získanými životními zkušenostmi?

R: Nevím, jestli to změnilo můj názor. Ale když reaguji na danou zkušenost tady v obci, tak si myslím že není vhodné mít mateřskou školu v budově základní školy. Ty malé děti, když jsou ve stejných prostorech s těmi velkými dětmi, že to není úplně správné.

T: Důvěřujete v současné době této předškolní vzdělávací instituci?

R: Důvěřuji.

T: Co si myslíte, že je nejdůležitějším úkolem mateřské školy?

R: Připravit děti na školní docházku a naučit děti základní hygienické a sociální návyky.

T: Podle čeho byste (jste) vybírali pro Vaše mateřskou školu?

R: Podle lokace.

T: Ovlivnili (by) Vás vzpomínky z dětství na MŠ při výběru mateřské školy pro Vaše dítě?

R: Ne.

Vyhotoveno dne 11. 3. 2022

Příloha B12 - Rozhovor s respondentem číslo 12 zastupujícím 2. skupinu 1990–1999 – RM12

Věk: 29 let

Pohlaví: muž

Období docházky do MŠ: 1995–1998

Typ přepisu: redigovaná transkripce

Popis projevu respondenta při rozhovoru: Mladý tatínek, který měl nejistý a nesmělý projev. Při vyprávění odbíhal pohledem a v rukou mačkal kšiltovku. Přišlo mi jako by se bál špatné odpovědi. Zdůraznila jsem, že každá odpověď je správná. V druhé části rozhovoru se více uklidnil a vycházel ze svých nynějších zkušeností otce malého předškoláka.

T: Kolik je Vám let?

R: 29 let – muž

T: V kterém období jste navštěvovali mateřskou školu?

R: 1995–1998

T: Co se Vám vybaví, když se řekne mateřská škola?

R: **Kolektiv. Hromada dětí**, kde si **hrají a** kde někde v kolektivu fungují.

T: Jaká nejsilnější vzpomínka se Vám vybaví na MŠ?

R: **Loučení s mamkou** při příchodu do školky.

T: Můžete ji přiřadit jako špatnou anebo dobrou?

R: Nepopsal bych ji ani jako špatnou ani jako dobrou. Ty začátky u mě byly těžký.

T: Vybavíte si, čeho se týkala:

R: Adaptace.

T: Ovlivnila Vás tato událost ve Vašem dalším životě?

R: Ne. Nedomnívám se.

T: Máte i jiné vzpomínky na svůj pobyt v mateřské škole?

R: Po obědě **si jít hrát ven**, jezdit na **koloběžkách**. **Rád jsem jedl**, nerad jsem měl **teplý mléko**, ale nenutily nás.

T: Jaké vzpomínky na mateřskou školu u Vás převažují?

R: Hlavně ty pozitivní.

T: Co Vás v mateřské škole nejvíc bavilo? Nějaké činnosti?

R: Rád jsem si stavěl s kostkami.

T: Co si myslíte, že Vás naučili v mateřské škole?

R: Co se týká samostatnosti. To, co rodiče nestihli dopilovat. Co se týče i výtvarné výuky. A pracovat v tom kolektivu.

T: Pamatujete si na prostředí mateřské školy?

R: Tak matně. Hlavně tu budovu a zahradu.

T: Chodila jste rádi do mateřské školy?

R: Ano.

T: Jaká byla vaše paní učitelka, která nejvíce ovlivnila a měla největší dopad na Vaše vzpomínky?

R: Měla tu náklonnost k dětem. Byla pro mě určitým vzorem, že jsem ji respektoval. Byla milá.

T: Vzpomínáte si na vedené aktivity paní učitelkou v mateřské škole?

R: Ta výtvarná výchova, to bych sám nešel malovat.

T: Nakolik si myslíte, že vaše vzpomínky odpovídají skutečnosti?

R: O tom jsem nikdy neuvažoval. Moc si toho nepamatuji.

T: Považujete mateřskou školu za důležitou v životě dítěte?

R: Ano. Děti potřebují kolektiv a učí se nápodobou.

T: Máte i jiné životní zkušenosti s mateřskou školou? Jako rodič, učitel, student?

R: Jako rodič.

T: Změnil se Váš postoj k mateřské škole získanými životními zkušenostmi?

R: Ne. Možná ještě víc člověk vnímá důležitost školky.

T: Důvěřujete v současné době této předškolní vzdělávací instituci?

R: Nyní důvěřuji MŠ. Je to úplně něco jiného.

T: Co si myslíte, že je nejdůležitějším úkolem mateřské školy?

R: Přípravit děti na ten vyšší věk. Na tu školu. Naučit je ty základní dovednosti.

T: Podle čeho byste (jste) vybírali pro Vaše mateřskou školu?

R: Hledali jsme se ženou nejprve podle místa bydliště.

T: Ovlivnili (by) Vás vzpomínky z dětství na MŠ při výběru mateřské školy pro Vaše dítě?

R: Ne. Hlavně ten výběr byl na ženě.

Vyhotoveno dne 6. 3. 2022

Příloha B13 – Rozhovor s respondentem číslo 13 zastupujícím 3. skupinu 2000–2010 RŽ13

Věk: 21 let

Pohlaví: žena

Období docházky do MŠ: 2003–2006

Typ přepisu: redigovaná transkripce

Popis projevu respondenta při rozhovoru: Milá studentka, která velmi pozitivně reagovala a vzpomínky ze své školky. S úsměvem na tváři vyprávěla dopodrobna vzpomínky ze své mateřské školy. Její projev byl plynulý a optimistický. Sama respondentka na konci rozhovoru dodává, že to pro ni bylo jedno z nejhezčích období svého dětství.

T: Kolik je Vám let?

R: 21 let – žena

T: V kterém období jste navštěvovali mateřskou školu?

R: 2003–2006

T: Co se Vám vybaví, když se řekne mateřská škola?

R: *Táta mě tam zapomněl.*

T: Jaká nejsilnější vzpomínka se Vám vybaví na MŠ?

R: Těch bylo moc. *Ta nejsilnější je, že mě táta tam ztratil mou růžovou sponečku.*

T: Můžete ji přiřadit jako špatnou anebo dobrou?

R: Špatná. Spíš úsměvná.

T: Vybavíte si, čeho se týkala:

R: Osobní vzpomínka spojená se zážitky s tatínkem.

T: Ovlivnila Vás tato událost ve Vašem dalším životě?

R: Ne. Nijak zvlášť. Dávám to tátovi k dobru.

T: Máte i jiné vzpomínky na svůj pobyt v mateřské škole?

R: Ano. Těch je. *Vánoce, když jsme dělali adventní kalendář, pohádková cesta, spaní ve školce, kdy nám kamarádka četla, protože už to uměla. Když máma přišla s bráchou a brácha nechtěl odejít, hraní na flétničku a tak.*

T: Jaké vzpomínky na mateřskou školu u Vás převažují?

R: Samé dobré. Já opravdu žádné negativní vzpomínky na školku nemám.

T: Co Vás v mateřské škole nejvíc bavilo? Nějaké činnosti?

R: Asi na to, na co si vzpomínám. Flétnu, nacvičování divadla, chodili jsme plavat.

T: Co si myslíte, že Vás naučili v mateřské škole?

R: Základy angličtiny, plavat, malovat, barvičky, tvary, tak nějak všechno.

T: Pamatujete si na prostředí mateřské školy?

R: Vybavuji si třídy, kde jsme trávili nejvíce času. I na hračky.

T: Chodila jste rádi do mateřské školy?

R: Ano

T: Jaká byla vaše paní učitelka, která nejvíce ovlivnila a měla největší dopad na vaše vzpomínky?

R: Vybavuji si všechny tři. Byly bezvadný. Charakterově nevím, ale pamatuji si vzhled. Oni tam byly všechny hodné.

T: Vzpomínáte si na vedené aktivity paní učitelkou v mateřské škole?

R: Angličtina, flétna, výroba adventního kalendáře. Toho je moc.

T: Nakolik si myslíte, že vaše vzpomínky odpovídají skutečnosti?

R: Ano. Na 100 %.

T: Považujete mateřskou školu za důležitou v životě dítěte?

R: Ano je velmi důležitá. Komunikace dětí s ostatními dětmi.

T: Máte i jiné životní zkušenosti s mateřskou školou? Jako rodič, učitel, student?

R: Jako starší sestra.

T: Změnil se Váš postoj k mateřské škole získanými životními zkušenostmi?

R: Není školka jako školka.

T: Důvěřujete v současné době této předškolní vzdělávací instituci?

R: Ano.

T: Co si myslíte, že je nejdůležitějším úkolem mateřské školy?

R: Příprava na život. Kamarádi. Příprava na školu.

T: Podle čeho byste (jste) vybírali pro Vaše mateřskou školu?

R: Podle toho, co by mi nabízela a jak by na mě působila.

T: Ovlivnily (by) Vás vzpomínky z dětství na MŠ při výběru mateřské školy pro Vaše dítě?

R: Ne.

Příloha B14 – Rozhovor s respondentem číslo 14 zastupujícím 3. skupinu 2000–2010 – RM14

Věk: 17 let

Pohlaví: muž

Období docházky do MŠ: 2007–2010

Typ přepisu: redigovaná transkripce

Popis projevu respondenta při rozhovoru: Mladý středoškolák, který promyšleně odpovídá na mé otázky. Jeho projev je poklidný a soustředěný. Zvažuje každé slovo své odpovědi. Vzpomínky na mateřskou školu vnímá jako zkušenost z dětství, které nebyly vždy příjemné, ale do budoucna byly pro jeho dobro.

T: Kolik je Vám let?

R: 17 let – muž

T: V kterém období jste navštěvovali mateřskou školu?

R: 2007–2010

T: Co se Vám vybaví, když se řekne mateřská škola?

R: Velká budova.

T: Jaká nejsilnější vzpomínka se Vám vybaví na MŠ?

R: Když jsem měl přestoupit do jiné třídy a já šíleně vyváděl. Nechtěl jsem tam, byla to změna prostředí a hodně jsem to oplakal.

T: Můžete ji přiřadit jako špatnou anebo dobrou?

R: Špatnou. Ale zpětně vnímám, že to nebylo nic špatného.

T: Vybavíte si, čeho se týkala:

R: Změny prostředí a nejistoty.

T: Ovlivnila Vás tato událost ve Vašem dalším životě?

R: Ne asi ne.

T: Máte i jiné vzpomínky na svůj pobyt v mateřské škole?

R: Třeba, jak jsme si hráli s Máťou – bratrancem. Taky na hádku s učitelkou. První pusa s holkou.

T: Jaké vzpomínky na mateřskou školu u Vás převažují?

R: Převládají spíše ty pozitivní. Ale chodil jsem tam nerad.

T: Co Vás v mateřské škole nejvíc bavilo? Někaké činnosti?

R: Rád jsem chodil na procházky. Nerad jsem odpočíval na lehátku. Nařizovaly nám zavřené oči a nelíbilo se jim, že nespíme. Pak mě teta začala brát po obědě.

T: Co si myslíte, že Vás naučili v mateřské škole?

R: První sociální interakce jak negativní, tak pozitivní. Kdy jsem se nedostal do skupiny dětí, které si hrály s autíčky, protože jsem neznal všechny fára a tak mě odmítaly. Pozitivní – první přátelství s děvčaty.

T: Pamatujete si na prostředí mateřské školy?

R: Ano, docela přesně. Co kde bylo a jak to vypadalo. Hlavně hernu, ale hračky si nevybavuji.

T: Chodil jste rád do mateřské školy?

R: Nechodil jsem rád.

T: Jaká byla vaše paní učitelka, která nejvíce ovlivnila a měla největší dopad na Vaše vzpomínky?

R: Ano. Vybavuji si tři. Paní učitelku K., s tou jsem měl ten konflikt, a pak paní učitelku nakrátko ostříhanou. Tu jsem měl moc rád, ta byla hodná a pak ředitelku školky.

T: Vzpomínáte si na vedené aktivity paní učitelkou v mateřské škole?

R: Pamatuji si, že jsme něco dělaly u nějaké tabule a o tom, jak se chová džentlmen. Jo a pamatuji si, že mně paní učitelka zakázala se hlásit, a tak to dělám do dnes.

T: Nakolik si myslíte, že vaše vzpomínky odpovídají skutečnosti?

R: Ano, pro mě jsou pravdivé. I když na spoustu věcí postupem času nahlížím jinak.

T: Považujete mateřskou školu za důležitou v životě dítěte?

R: Je to důležitý a měl by si tím projít každý. I když to nebylo vždycky sluníčkový. Ale určitě mě to nepoznamenalo. Myslím, že není úplně důležité, aby se mu tam muselo vše líbit. Osobně je to super příprava na školu, protože dítě ve škole už je na všechno samo. První přátelství.

T: Máte i jiné životní zkušenosti s mateřskou školou? Jako rodič, učitel, student?

R: Jako syn učitelky MŠ.

T: Změnil se Váš postoj k mateřské škole získanými životními zkušenostmi?

R: Ano. Našel jsem v něm větší podstatu.

T: Důvěřujete v současné době této předškolní vzdělávací instituci?

R: Důvěřuj, ale prověřuj.

T: Co si myslíte, že je nejdůležitějším úkolem mateřské školy?

R: Příprava do života.

T: Podle čeho byste (jste) vybírali pro Vaše mateřskou školu?

R: Podle místa bydliště. Podle osobního dojmu.

T: Ovlivnily (by) Vás vzpomínky z dětství na MŠ při výběru mateřské školy pro Vaše dítě?

R: Nijak zvlášť.

Vyhotoveno dne 20. 1. 2022

Příloha B15 – Rozhovor s respondentem číslo 15 zastupujícím 3. skupinu 2000–2010 – RM15

Věk: 19 let

Pohlaví: žena

Období docházky do MŠ: 2005–2008

Typ přepisu: redigovaná transkripce

Popis projevu respondenta při rozhovoru: Mladá studentka pedagogiky byla mírně v rozpacích. S nejistým tónem v hlase vypráví své vzpomínky z mateřské školy. V jejím projevu jsou známky provinění ze špatných vzpomínek. Nepříjetí, úzkost. Tento postoj přetrvává po celou dobu rozhovoru.

T: Kolik je Vám let?

R: 19 let – žena

T: V kterém období jste navštěvovali mateřskou školu?

R: 2005–2008

T: Co se Vám vybaví, když se řekne mateřská škola?

R: Děti.

T: Jaká nejsilnější vzpomínka se Vám vybaví na MŠ?

R: **Když jsem omylem rozbila hrnek paní učitelce.** Točila jsem se na židli u klavíru před odpočinkem a shodila jsem hrnek, který byl položený na něm.

T: Můžete ji přiřadit jako špatnou anebo dobrou?

R: Špatnou.

T: Vybavíte si, čeho se týkala:

R: **Konfliktu.**

T: Ovlivnila Vás tato událost ve Vašem dalším životě?

R: Myslím si, že ano. To že někoho naštvu, když se mi něco nepovede. Bojím se chyby, abych nebyla potrestána. Někde podvědomě si to nesu.

T: Máte i jiné vzpomínky na svůj pobyt v mateřské škole?

R: Třeba, když jsem se chtěla kamarádit s bandou holek a skákaly jsme po molitanových kostičkách a oni mi řekly, zda se chci s nimi kamarádit, tak se musím přestat kamarádit s jinou kamarádkou. Hlavně se to vždy týkalo odmítnutí ze strany kamarádů. Nechtěly si se mnou hrát. A já seděla sama v křesle u klavíru. Nebavilo mě spaní, že jsme museli mít zavřené oči, museli jsme pít čaj s mlékem.

T: Byla i nějaká pozitivní?

R: Asi tak rok, než jsem šla do školy, tak jsem něco tvořila a začala jsem mít radost sama ze sebe, že se mi to povedlo a že jsem vyrostla. Už jsem školačka.

T: Jaké vzpomínky na mateřskou školu u Vás převažují?

R: Převládají spíše negativní.

T: Co Vás v mateřské škole nejvíc bavilo? Někaké činnosti?

R: Nic moc mě nebavilo. Opravdu si nic nevybavuji.

T: Co si myslíte, že Vás naučili v mateřské škole?

R: První setkání s dětmi, i když u mě se to moc nepovedlo.

T: Pamatujete si na prostředí mateřské školy?

R: Hodně mlhavě. To křeslo, kuchyňku a zahradu.

T: Chodila jste ráda do mateřské školy?

R. Nechodila jsem tam ráda.

T: Jaká byla vaše paní učitelka, která nejvíce ovlivnila a měla největší dopad na Vaše vzpomínky?

R: Vnímám je tak nějak neutrálně. Nebyli ani zlí ani hodní – nepomazlili nás, když nám bylo smutno – na to si vůbec nevzpomínám.

T: Vzpomínáte si na vedené aktivity paní učitelkou v mateřské škole?

R: Ne vůbec.

T: Nakolik si myslíte, že vaše vzpomínky odpovídají skutečnosti?

R: Jo, jsou to moje vzpomínky.

T: Považujete mateřskou školu za důležitou v životě dítěte?

R: Určitě. Ta školka nás připravuje na život. Ať je to negativní či pozitivní. Učí nás přijímat autority, pravidla. Osamostatňuje nás před vstupem na další školu.

T: Máte i jiné životní zkušenosti s mateřskou školou? Jako rodič, učitel, student?

R: Ano. Jako studentka i jako dcera učitelky.

T: Změnil se Váš postoj k mateřské škole získanými životními zkušenostmi?

R: Určitě. Mnohem více v ní věřím a považuji ji za důležitou v životě dítěte.

T: Důvěřujete v současné době této předškolní vzdělávací instituci?

R: Ano.

T: Co si myslíte, že je nejdůležitějším úkolem mateřské školy?

R: Socializace a příprava na život.

T: Podle čeho byste (jste) vybírali pro Vaše mateřskou školu?

R: Dle recenzí a osobní zkušenosti. Podle přístupu mateřské školy.

T: Ovlivnily (by) Vás vzpomínky z dětství na MŠ při výběru mateřské školy pro Vaše dítě?

R: Ano. Chtěla bych mít jistotu, že jsou tam dobří pedagogové a dobrá pedagogická práce.

Vyhotoveno dne 7. 2. 2022

Příloha B16 – Rozhovor s respondentem číslo 16 zastupujícím 3. skupinu 2000–2010 – RŽ16

Věk: 19 let

Pohlaví: žena

Období docházky do MŠ: 2005–2008

Typ přepisu: redigovaná transkripce

Popis projevu respondenta při rozhovoru: Vysokoškolská studentka, která působí velmi klidným a rozvázným dojmem. Její odpovědi jsou promyšlené a ucelené. Mezi jednotlivými dotazy se na vždy na chvíli odmlčela a vždy zvážila každou svou odpověď. V druhé části rozhovoru se při otázkách na další životní zkušenosti dostává do rozpaků. Její zkušenosti ze středoškolské praxe ji velmi rozladily a dostaly do nepohody.

T: Kolik je Vám let?

R: 20 let – žena

T: V kterém období jste navštěvovali mateřskou školu?

R: 2004–2007

T: Co se Vám vybaví, když se řekne mateřská škola?

R: V podstatě to, že vycházíme prvně z rodiny, že jsme mimo rodinu a setkáváme se se svými vrstevníky a už přijímáme i jinou autoritu, než jsou rodiče.

T: Jaká nejsilnější vzpomínka se Vám vybaví na MŠ?

R: Asi kamarádi, s kterými se vídám do teď.

T: Můžete ji přiřadit jako špatnou anebo dobrou?

R: Dobrá.

T: Vybavíte si, čeho se týkala:

R: Kamarádů.

T: Ovlivnila Vás tato událost ve Vašem dalším životě?

R: Asi bych neřekla. Ne nějak mě neovlivnila.

T: Máte i jiné vzpomínky na svůj pobyt v mateřské škole?

R: Ano, tak to je, že nás nutily do jídla, hlavně do těch zelených fazolí. Do teď je nesnáším, nemůžu je jíst. Druhá nejvíc nejsilnější. Tak chodila jsem tam na logopedii a naučila jsem se tam ř a to byla velká sláva. Že jsme měly různé besídky – dřív mi to nedělalo velký

problém, ale nyní bych to nedala. **S kamarádem** jsme seděli u **stolečku** a do sešitku jsme **si malovali**. Dali jsem si jedno téma a **malovali jsme si**. To je taky jedna milá vzpomínka, na kterou ráda vzpomínám.

T: Jaké vzpomínky na mateřskou školu u Vás převažují?

R: Určitě převažují ty pozitivní.

T: Co Vás v mateřské škole nejvíc bavilo?

R: Když jsme šly ven, na **to hřiště**. Tam to bylo super.

T: Vzpomínáte si na nějaké řízené činnosti?

R: Asi jako činnosti, tak to obecně ne, ale když byly nějaké akce. **Karneval se soutěžení – třeba postavit co nejrychleji z kostek komín**.

T: Co si myslíte, že Vás naučili v mateřské škole?

R: Co mě naučila, asi něco ano, ale nic specifického. Neumím posoudit.

T: Pamatujete si na prostředí mateřské školy?

R: Byly **tam šatny, nalevo byly stolečky a pak rovně stoly pro paní učitelky a pak rovně a napravo prostor s hračkami a různými koutky a pak tam byly koupelny a místnost na spaní. Nejraději jsem měla asi to hřiště a ve vnitřních prostorech asi ten kuchyňský koutek**. Tam jsme si vždycky vyhráli hodně.

T: Chodila jste rádi do mateřské školy?

R: Chodila jsem tam ráda. Já tam chodila s bráškou, a tak jsem tam nechodila sama, byli jsme na to dva. Já jsem z dvojčat.

T: Vzpomenete si na Vaši paní učitelku, která Vás nejvíce ovlivnila a měla největší dopad na Vaše vzpomínky?

R: Skvělá, ochotná, miloučká. Mohly jsme za ní jít s jakýmkoliv problémem.

T: Nakolik si myslíte, že vaše vzpomínky odpovídají skutečnosti?

R: Nepřemýšlela jsem nad tím, že by nebyly skutečné. Ano jsou to mé vzpomínky.

T: Považujete mateřskou školu za důležitou v životě dítěte?

R: Určitě, setkává se tam dítě i s jinými lidmi.

T: Máte i jiné životní zkušenosti s mateřskou školou? Jako rodič, učitel, student?

R: Jako student. Ale z té praxe mám velmi špatné zkušenosti. Nevyhovovaly mi učitelky, děti nesměly nic prošvihnout, byly tam jak ve vězení. Nelíbilo se mi tam.

T: Změnil se Váš postoj k mateřské škole získanými životními zkušenostmi?

R: Bohužel ano.

T: Můžete mi popsat jak? Zda k lepšímu nebo horšímu?

R: Bohužel ze studií, k tomu horšímu. Není školka jako školka.

T: Důvěřujete v současné době této předškolní vzdělávací instituci?

R: S obavami. Oslabila se důvěra.

T: Co si myslíte, že je nejdůležitějším úkolem mateřské školy?

R: Socializace, kamarádství.

T: Podle čeho byste (jste) vybírali pro Vaše mateřskou školu.

R: Určitě bych si důkladně promyslela, kam své děti dám a nedala bych jen na názor svých kamarádek. Co se tam učí, jak pracují, jaký mají režim, jaké metody práce.

T: Ovlivnily (by) Vás vzpomínky z dětství na MŠ při výběru mateřské školy pro Vaše dítě?

R: Z raného dětství ne, ale nynější zkušenost ano.

Vyhotoveno dne 17. 2. 2022

Příloha B17 – Rozhovor s respondentem číslo 17 zastupující 3. skupinu 2000–2010 – RM17

Věk: 21 let

Pohlaví: muž

Období docházky do MŠ: 2003–2006

Typ přepisu: redigovaná transkripce

Popis projevu respondenta při rozhovoru: Student, který měl vstřícný a trochu nechápavý postoj. On sám ze svých vzpomínek vnímal předškolní vzdělávání jako běžnou danou věc, o které nikdy více nepřemýšlel. Vnímal ji jako jednu z daných a přirozených etap života dítěte. Zprvu nechápal důležitost tématu tohoto rozhovoru. Jeho odpovědi byly stručné a jasné. Celkový postoj respondenta byl vyrovnaný po celou dobu rozhovoru.

T: Kolik je Vám let?

R: 21 let – muž

T: V kterém období jste navštěvovali mateřskou školu?

R: 2003–2006

T: Co se Vám vybaví, když se řekne mateřská škola?

R: Vybavím si **dva kamarády**, se kterým **jsem si tam hrál**.

T: Jaká nejsilnější vzpomínka se Vám vybaví na MŠ?

R: Já měl hodně **rád lego a hry s legem**.

T: Můžete ji přiřadit jako špatnou anebo dobrou?

R: Pozitivní vzpomínka.

T: Vybavíte si, čeho se týkala:

R: **Kamarádů a hraček**.

T: Ovlivnila Vás tato událost ve Vašem dalším životě?

R: Asi ne. Stále mám **rád lego**.

T: Máte i jiné vzpomínky na svůj pobyt v mateřské škole?

R: Chodil jsem do školky se svými dvěma sestrami, a tak i vzpomínky na to navazující. Já si asi zas tak nic jiného nepamatuji.

T: Jaké vzpomínky na mateřskou školu u Vás převažují?

R: Jen ty pozitivní. Já bych si ani na žádnou negativní vzpomínku nevzpomněl.

T: Co Vás v mateřské škole nejvíc bavilo?

R: **Hra s legem** a s **kamarády**.

T: Vzpomínáte si na nějaké řízené činnosti?

R: Bohužel asi ne.

T: Co si myslíte, že Vás naučili v mateřské škole?

R: Být ohleduplný k ostatním. Asi mě připravily na školu.

T: Pamatujete si na prostředí mateřské školy?

R: Byly to barevné chodby a měli jsem rozdělení do tříd podle hruštiček, jablíček, motýlků a berušek. To si jako vybavuju. Vybaví se mi žlutá barva. Pozitivní prostředí. Barevné židličky, dřevěné stavění – taková dřívka, z kterých jsme stavěli různé věže a autíčka.

T: Chodila jste rádi do mateřské školy?

R: Ano.

T: Vzpomenete si na Vaši paní učitelku, která Vás nejvíce ovlivnila a měla největší dopad na Vaše vzpomínky?

R: Nevybavuji si, jak vypadala. Milá, se vším pomohla, vyšla vstřícná k našim potřebám.

T: Nakolik si myslíte, že vaše vzpomínky odpovídají skutečnosti?

R: Plně. Není jich moc. Popravdě jsem nijak na svůj pobyt v mateřské škole nikdy záměrně nevzpomínal.

T: Považujete mateřskou školu za důležitou v životě dítěte?

R: Určitě ano. Tam se jako dítě tak se socializuje, **poznává kamarády.**

T: Máte i jiné životní zkušenosti s mateřskou školou? Jako rodič, učitel, student?

R: Ne. Jen mé zkušenosti.

T: Důvěřujete v současné době této předškolní vzdělávací instituci?

R: Jelikož mám ty zkušenosti, co mám, tak bych důvěřoval. Aspoň tam jak jsem chodil, tak bych určitě důvěřoval.

T: Co si myslíte, že je nejdůležitějším úkolem mateřské školy?

R: Určitě ta socializace dětí.

T: Podle čeho byste (jste) vybírali pro Vaše mateřskou školu.

R: Podle recenzí.

T: Ovlivnily (by) Vás vzpomínky z dětství na MŠ při výběru mateřské školy pro Vaše dítě?

R: Ano. Já zatím nemám důvod k jakýmkoliv obavám.

Vyhotoveno dne 21. 2. 2022

Příloha B18 – Rozhovor s respondentem číslo 18 zastupujícím 3. skupinu 2000–2010 – RM18

Věk: 17 let

Pohlaví: muž

Období docházky do MŠ: 2007–2010

Typ přepisu: redigovaná transkripce

Popis projevu respondenta při rozhovoru: Mladý středoškolský student, který s úsměvem odpovídal na dané otázky. V části rozhovoru, kdy se téma dotklo odpočinku v mateřské škole, znejistil. Jeho projev byl náhle rozpačitý. Toto období podle jeho odpovědi vytěsnil a nechtěl se o tom více bavit. Jako dítě vnímal školku jinak nežli dnes.

T: Kolik je Vám let?

R: 17 let – muž

T: V kterém období jste navštěvovali mateřskou školu?

R: 2007–2010

T: Co se Vám vybaví, když se řekne mateřská škola?

R: **Hraní, kamarádi** a **volnost**.

T: Jaká nejsilnější vzpomínka se Vám vybaví na MŠ?

R: Těžké odloučení od rodičů – ten můj vzdor a vztek, jak jsem od nich nechtěl.

T: Můžete ji přiřadit jako špatnou anebo dobrou?

R: Teď jsem za to rád. V té době to pro mě bylo špatné.

T: Vybavíte si, čeho se týkala:

R: Ztráty jistoty a bezpečí.

T: Ovlivnila Vás tato událost ve Vašem dalším životě?

R: Asi ano. Naučilo mě to se odpoutat od rodičů.

T: Máte i jiné vzpomínky na svůj pobyt v mateřské škole?

R: **Spoustu výletů a hraní** s kamarády. Bylo tam i **nucení dětí do jídla**, ale to se mě netýkalo, protože jsem dobře baštil. Ale vnímal jsem to. Tak našli se nějaké **houby anebo švestky**. No tak jsem to **musel sníst**.

T: Jaké vzpomínky na mateřskou školu u Vás převažují?

R: Spíše pozitivní.

T: Co Vás v mateřské škole nejvíc bavilo?

R: Bavilo mě chodit ven, být venku. Hraní a poznávání těch kamarádů.

T: Vzpomínáte si na nějaké řízené činnosti?

R: Vyrábělo se, zpívalo, tancovalo, četlo, odpočívalo. Pamatuji si na hru se svými kamarády. Tam jsme si hráli na školu, na peška. První lásky, těch bylo.

T: Co si myslíte, že Vás naučili v mateřské škole?

R: No nebyť závislí na rodičích, bavit se s kamarády, zručnosti, kreativita.

T: Pamatujete si na prostředí mateřské školy?

R: Menší šatna, tak dvacet třicet míst, po levici za dveřmi záchody, napravo místnost s hračkami a lehátky kde se spalo. Já teda nespál – to pro mě byla noční můra.

T: Proč?

R: Já už nevím, měl jsem z toho dost negativní pocity, asi jsem to vytěsnil. Prostě jsem to tam nedával.

T: Chodila jste rádi do mateřské školy?

R: Tak ze začátku ne, ale když už jsem byl velikán, tak jsem tam byl rád.

T: Vzpomenete si na Vaši paní učitelku, která Vás nejvíce ovlivnila a měla největší dopad na vaše vzpomínky?

R: U předškoláků jsme měli paní učitelku, která všechno vysvětlovala, vedla nás. Milá, usměvavá, ale i autoritativní. Bavilo ji to s námi. Tu druhou to tak nebavilo.

T: Nakolik si myslíte, že vaše vzpomínky odpovídají skutečnosti?

R: To, co si pamatuju, to si pamatuju.

T: Považujete mateřskou školu za důležitou v životě dítěte?

R: Asi ano. Jít v šesti letech pak do školy, tak bych to mezi těmi dětmi neuměl.

T: Máte i jiné životní zkušenosti s mateřskou školou? Jako rodič, učitel, student?

R: Jako starší bratr.

T: Změnil se Váš postoj k mateřské škole získanými životními zkušenostmi?

R: Ano. Tenkrát jsem to viděl trochu jinak, a nyní na to mám odlišný pohled. Ve svém dětství jsem to viděl jako povinnost, nyní vím, že je to dobrá věc. Když tam chodil brácha, tak jsem to vnímal, že tam musí, protože naši pracují a nyní to vidím, že je to dobrá věc pro ty děti. Kdybych byl rodič, tak je tam dám taky.

T: Důvěřujete v současné době této předškolní vzdělávací instituci?

R: Záleží na konkrétní školce. Asi bych hledal a porovnával.

T: Co si myslíte, že je nejdůležitějším úkolem mateřské školy?

R: Naučit ty základní dovednosti, samostatnost, držení tužky, komunikace s dětmi, příprava na školu. Aby se nebály se děti na něco zeptat.

T: Podle čeho byste (jste) vybírali pro Vaše mateřskou školu.

R: Zjišťoval a porovnával. Koukl bych na stránky, jak fungují, jaké mají recenze. Jestli jsou spolehliví. Důvěřoval, ale prověřoval.

T: Ovlivnily (by) Vás vzpomínky z dětství na MŠ při výběru mateřské školy pro Vaše dítě?

R: Asi ne.

Vyhotoveno dne 28. 2. 2022

Příloha C – Přepis rozhovoru s učitelkami s dlouholetou praxí

Příloha C.1 – Rozhovor s první učitelkou– U1

Věk: 55

Praxe: 37 let

Nynější zaměstnání: učitelka v mateřské škole

Typ přepisu: redigovaná transkripce.

T: Věk a jak dlouhou máte pedagogickou praxi?

R: 55 let – 1985, 37 let praxe, tedy i s mateřskou dovolenou.

T: Kdy jste nastoupila na pozici učitelky mateřské školy, popřípadě v jakém roce?

R: V roce 1985.

T: Proč jste si vybrala tuto profesi?

R: Ovlivnila mě má paní učitelka ze své školky. Od mala jsem chtěla být paní učitelkou ve školce. Jmenovala se Hanička. Já chodila jako malá do útulku při státním statku.

T: Na která léta vzpomínáte nejraději ze své pedagogické praxe?

R: Když mi bylo tak kolem třiceti. Kolem roku 2005. V tomto období, kdy jsem nastoupila pracovat do malé městské školky.

T: Můžete prosím popsat proč?

R: Super kolektiv, bezva šéfovou. Nevnímala jsem reformy, ale ten kolektiv a klima školky, které bylo úžasné.

T: Jaká je Vaše nejsilnější vzpomínka z pedagogické praxe v mateřské škole?

R: První vzpomínka na jinou paní ředitelku, která mě přijímala ze školy do praxe. Ta měla dobré jméno. O ní se říkalo, že nikdy nezvýšila hlas na děti a já jsem šla do toho, že taky nikdy nebudu zvyšovat hlas na děti. A to se mi povedlo. Já měla výborné mentory a štěstí na lidičky. I v té době holky pracovaly přirozeně, hned reagovaly na pocity dětí, i když se muselo plnit plány, tak měly otevřený a vřelý vztah k dětem. Velkým negativem byly počty dětí na třídu. 35 dětí na třídu.

T: Patří k příjemným či nepříjemným vzpomínkám?

R: To zavádění do praxe patřilo k příjemným vzpomínkám. Ty počty dětí na třídy tak to byl masakr.

T: Jak jste vnímala změny v předškolním vzdělávání v devadesátých letech minulého století?

R: Ano. Bylo to velmi závislé na ředitelce), jak nás vedla. Já měla pokrokovou šéfovou, která sice byla před důchodem, ale předkládala nám ten dokument ještě před schválením.

Ať do toho nakoukneme, že se podle toho pojede a ať už ty činnosti tomu přizpůsobujeme. 😊

Pamatuji si, že pro mě tam bylo ohromného textu. Já jsem se v tom ztrácela. 😞

Jak se činnosti pěkně prolínaly, to se mi líbilo.

Bezpečnost. ▽ My jsme psaly měsíční plán a byly tam výchovné složky v podobě činností a tam se psaly konkrétní činnosti a datumy, kdy to bylo splněno a ty se pak každý měsíc kontrolovaly, zda se to splnilo. To bylo předepsané státem. 😞

T: Vyhovovalo Vám to?

R: Já potřebuji k životu plán, ale byl svazující a pořád jsem měla pocit, zda to dělám dobře?

Nutilo mě to stále se držet toho předepsaného. 😞

T: Vyhovovala Vám změna kurikula předškolního vzdělávání po roce 2004?

R: Velmi. 😊 ▽

T: Jak vnímáte nynější kurikulum předškolního vzdělávání? ✂

R: Nyní mě přijde, že jsou děti nuceny do výkonu. Tak, aby na základní neselhaly. Nové jsou pro mě i jiné metody diagnostiky dětí, které jsou super, ale berou mi čas. Věnovat se stále dětem se speciálními vzdělávacími potřebami. Je to velmi svazující jak pro nás, tak i pro ty děti. Je stále málo času na individuální pedagogickou speciální péči. Zatím v tom nemáme systém 😞 a musíme si to nějak zajet. Je to nová práce i pracovat s pedagogickým asistentem. Sloučení, jak volní, tak pro ně povinné individuální výuky, když děti chodí jen na čtyři hodiny denně.

Dříve jsme se nezaobíraly každým dítětem do hloubky. Nebyl na to čas, a tak se to neřešilo. Nyní je to rozpoznat a s každým na tom pracovat. To se prostě nestíhá. Je to najednou na úkor toho přirozeného. 😞

T: Můžete mi prosím popsat, co pro Vás bylo dobré v předškolním vzdělávání v době socialismu a s čím jste naopak nesouhlasila?

R: Negativně jsem vnímala ten plán plnění. ▽ Byla jsem svázaná těmi složkami, který byly rozkouskovány na činnosti. Stále ty obavy, zda to dělám dobře. Já, jsem začínala v přidružené třídě v horách (v dětském útulku), kde pro mě byla vyčerpávající ta pracovní doba, která byla od 6 hodin do 16:30. Jako pěstounka, často jsem musela děti odvádět domů anebo 😞 do hospody. Tam bylo velmi špatné vybavení, všechno jsem si musela vyrábět sama, ty pomůcky. Na nic nebyly peníze. 😊 Tam chodily děti rodičů ze státního statku. Já spadala pod školku ve Skuhrově, a tak mě chodila paní ředitelka kontrolovat. Plnila jsem klasicky plán. ▽ Měla jsem tam tak 12 až 15 dětí od rána do večera. K těm kladným bych zařadila mentoring, měla jsem štěstí na dobré lidi a dobré vedoucí. 😊

T: Co si myslíte, že se nejvíce změnilo po dobu dvaatřiceti let reformy předškolního vzdělávání?

R: Přístup k dětem a k práci. Hodně mě oslovil program Začít spolu, který mě hodně obohatil. Pracovat ve skupinkách, 😊 kooperace dětí, spolupráce s rodiči. Začal se přizpůsobovat program dětem. Nejvíce asi ty počty dětí na třídu. Nyní i překryvy s učitelkou na třídě. Vnímání individuality toho dítěte. Stavění plánu na potřeby dětí, nikoliv děti přizpůsobovat plnění plánu. ♡

T: Co je podle Vás nejdůležitější složkou v předškolním vzdělávání obecně?

R: Mít rád práci, ty děti, kolegy. Je to v lidech a v jejich přístupu. ▽ 😊

T: Myslíte si, že jsou v současné době děti jiné?

R: Ne, mě přijdou děti stále stejné.

T: Změnil se přístup rodičů v průběhu času? Jsou dnes rodiče jiní? Mají jiné priority, přijetí autority, přijetí podmínek a řádu, spolupráce se školou?

R: Z mých začátků se to opravdu nedá porovnat. ✂ Pokud jsem je domů nedovedla tak si pro ně nechodili. V minulé době se s rodiči moc neřešilo a ani nekomunikovalo. Nyní je to tu super. 😊 Ta spolupráce, komunikace i ten oboustranný přístup. Ale je to pravděpodobně dané školou. To, co slyším od kolegyň z jiných školek, tak to my tu neznáme. 😊 Mně přijde, že mají větší zájem a jsou spokojeni.

T: Co Vás nejvíce bavilo v této profesi?

R: Práce s dětmi. ♥

T: Nelitujete těch dlouhých let praxe v tomto oboru?

R: Ne. Nedovedu si představit, že bych dělala něco jiného. ♥

Vyhotoveno dne 16. 2. 2022

Příloha C.2 – Rozhovor s druhou učitelkou – U2

Věk: 75 let

Praxe: 47 let

Nynější zaměstnání: starobní důchod

Typ přepisu: redigovaná transkripce

T: Věk a jak dlouhou máte pedagogickou praxi?

R: 75 let - 47 let pedagogické praxe 42 roků jako učitelka MŠ, posléze i jako ředitelka MŠ a šéfka školského odboru. 😊 ♥

T: Kdy jste nastoupila na pozici učitelky mateřské školy, popřípadě v jakém roce?

R: V roce 1970 ♥ 😊

T: Proč jste si vybrala tuto profesi?

R: Já jsem chtěla nejprve dělat žurnalistiku, ale tam jsem se bohužel nedostala, protože jsem neměla dobrý kádrový profil. Tatínek byl živnostník. 😞 A tak jsem nastoupila tehdy do domu pionýrů a tam jsem tři roky pracovala s mládeží. Dálkově jsem si dodělala Litomyšl a po mateřské mě poprosili, zdali bych nezaskočila na půl roku jako učitelka do školky. A já tam zůstala až do svých 65 let v kuse. Jako mladá jsem si říkala, že s malými dětmi nechci pracovat. A nyní toho vůbec nelituju. Velmi mě to bavilo. Je to super. Začínala jsem ve velké školce, kde jsme měli 35 dětí na třídu. ♥ 😊

T: Na která léta vzpomínáte nejraději ze své pedagogické praxe?

R: Nejraději vzpomínám na malou dvoutřídní školku ve vilce. 😊 To bylo v polovině 80 let. To jsem přecházela z velikánského kolchozu a tam to bylo šílené. 😞

T: Můžete prosím popsat proč?

R: To bylo takové domácí. Dodnes se setkávám s lidmi, kteří na tu školku v dobrém vzpomínají. Měly jsme tam výborný kolektiv a úžasné učitelky. Tenkrát jsem tam už dělala ředitelku.

T: Jaká je Vaše nejsilnější vzpomínka z pedagogické praxe v mateřské škole?

R: Nejsilnější vzpomínky mám na velké akce. Ráda jsem organizovala, kdy jsme se všichni převlékly do kostýmů a všichni jsme táhly za jeden provaz a s těmi dětmi si to pořádně užily. Pak taky ráda vzpomínám na venkovní bazén. Ten tam zbyl po zdravotnicích, a to bylo paráda. My tam byly jako na koupališti, daly jsme tam ty lehátka a maminky nám nechtěly chodit s dětmi domů. Byly super učitelky.

T: Patří k příjemným či nepříjemným vzpomínkám?

R: Ano, byla příjemná.

T: Jak jste vnímala změny v předškolním vzdělávání v devadesátých letech minulého století?

R: Vyhovovalo mi, když jsme přešly do právního subjektu v roce 2003. Sami jsme si mohli hospodařit po svém.

T: Vyhovovala Vám změna kurikula předškolního vzdělávání po roce 2004? RVP PV

R: Velmi. Ano. Osobně mi velmi vyhovovalo.

T: Jak vnímáte nynější kurikulum předškolního vzdělávání – ve 21. století – individuální přístup, inkluze, ŠVP, diagnostiky ...

R: Velkým pozitivem bylo to, kdy spadla mateřská škola do soustavy školského systému, školka byla dříve brána jen jako hlídací zařízení a teď to tak není, a to se mi zdá správné. Za mě úžasný. To, že je to uvolněný. Není to tak striktní, a pokud k tomu má někdo vztah, tak má báječné možnosti s těmi dětmi pracovat. Počty dětí ve třídách, možnost se sama rozhodovat a plánovat. Více času na individuální přístup. Ty podmínky k pedagogické práci. To se nedá porovnat.

T: Můžete mi prosím popsat, co pro Vás bylo dobré v předškolním vzdělávání v době socialismu a s čím jste naopak nesouhlasila?

R: Dřív to bylo nervní.   Muselo se dělat strašně moc a pod velikým tlakem. Muselo se vše přesně dodržovat a nyní už to tak není. Máte určitou volnost. Dřív to bylo uhaný, stres, tlak. Pořád nějaká kontrola. Velké počty dětí na třídách okolo 30 až 35 dětí

a když to spadlo z důvodu nemoci na 25 tak to byl ráj. A když to spadlo na 19, tak to jsme si říkaly, že je to nuda.

Měla jsem sestru a ta dělala v Báňské Bystrici ředitelku MŠ. A tam dělali od 6 do 18 a tam je kontrolovali z KSČM, zda dodržují pracovní dobu a měli zapsaných 40 až 45 dětí na třídu.

To byl šílený nápor a další nápor byl, že vše se muselo striktně dodržovat. 😞 😊 😊

Režim byl strašně nasazený. V 8 hodin se na to najelo, a to se nikdo nezastavil, to byly nervy, aby se to všechno stihlo. V 8 hodin rozvíčka ▽ 😞 každé dítě se muselo převléknout ▽ do triček a do trenek. To bylo předepsané. Pak honem na záchod, umýt ruce a pak byla honem svačinka. To si rozdávaly učitelky. A pak zaměstnání a v jeden čas byly povinné dvě zaměstnání. A v 10 jsme musely být už venku na dvě hodiny. Na vycházky jsme chodily v jednom. S malýma jedna na 20 a s těma staršíma se 30 jedna. A to se muselo organizovat.

Jesličkové děti, ty byly chudáci zmatení nejen v oslovování soudružko teto učitelko. 😞

Nesmely jsme jít s dětmi se podívat na Betlém do kostela, to jsme hned byly na koberečku, na okrese. V plánech byl zařazen i životopis Lenina, vyprávění pohádky o strýčkovi Leninovi.

Strašně 😊 kladen důraz na mravní a kolektivní výchovu. Individualismus u dětí byl velmi potlačovaný. Děti z jeslíček kousaly. Neuměly se přizpůsobit, to bylo úžasné, když se zrušily jesle. Neexistovalo, aby se dostalo do školky dítě nezaměstnané maminky. Školky byly přeplněné. A k tomu byla předškolní výchova, kdy děti měly povinnou předškolní docházku a ty, co se nedostaly do školek, tak jsem je musely navštěvovat doma, hlavně u romských dětí. Jinak by jim nedali sociální dávky. Jednou týdně se věnovala učitelka dětem s povinnou předškolní docházkou ve školce, kam musely na určitou dobu dojít. To bylo hlavně v době vycházek. Přípravy, tak to muselo být. Na vše, mravní kolektivní výchova, vše dopodrobna vypsáno. 😞

Dával se důraz na bezpečnost. ▽ Byly sekce dalšího vzdělávání, já byla vedoucí sekce dramatické výchovy. My měly za úkol udělat předváděčky pro ostatní školky, metodicky zpracované. A to bylo povinné a musely jsme to dělat mezi sebou. Přímá i nepřímá byla i dnes. □

Byly poletušky. 😊 Poletuška zaskakovala za nemocné učitelky v celém regionu. Týden byly na Uhřínově a za týden v Záměly a tak dál. Ve velkých městech jsme si půjčovaly učitelky mezi sebou. Tenkrát to šlo, protože jsme nebyly právní subjekt a peníze se dostávaly od okresu. □

Nacvičovalo se na spartakiádu, 1. máj byl povinný, to Vás omlouvala pouze smrt. Na ROH taktéž. Potvrzení pouze od doktora za nemoc. V 70. letech neexistovaly konkurzy, byly tak zvané kádrové rezervy. Na školce vytipovaly učitelku a už ji školili, zkoušky na kraji. Bohužel často ty učitelky neměly volbu. 😞 Co bylo fajn, Komenium 😊 dostávaly jsme zásilky zdarma, všechny školky dostaly na třídu gramofon, didaktické pomůcky, kufr loutek, kulisy, knížky, To bylo báječné. ▽ A nešlo to z našeho rozpočtu. Pravidelné pediatrické vyšetření pro všechny, to bylo taky dobrý.

T: Co si myslíte, že se nejvíce změnilo po dobu dvaatřiceti let reformy předškolního vzdělávání?

R: Počty dětí na třídách, uvolněný režim a plánování. Méně povinností na učitelky. Lepší pomůcky, DVPP, samostatné rozhodování jednotlivých školek. ▽

T: Co je podle Vás nejdůležitější složkou v předškolním vzdělávání obecně?

R: Je to o učitelce, učitelce a učitelce. A je to o kolektivu. Když to tam funguje, tak je to super.

T: Myslíte si, že jsou v současné době děti jiné? ▽ ▽ ▽

R: Děti a rodiče jsou stále stejní. Když jsem já nastoupila do školky, od starších učitelek jsem slyšela, jak je to hrozný, takový děti nebyly. I dřív byly agresivní rodiče i děti. □ Záleží jak s nimi ředitelka a učitelka jednájí a zdali to umí. ♥

T: Změnil se přístup rodičů v průběhu času? Jsou dnes rodiče jiní? Mají jiné priority, přijetí autority, přijetí podmínek a řádu, spolupráce se školou?

R: Je to v komunikaci, ve vysvětlování. Rodiče jsou stále stejní. Jednat s nimi, říkat jim, co ano a co ne. Podle příkladů. Říkat jim to polopaticky. ▽

T: Nelitujete těch dlouhých let praxe v tomto oboru? Co Vás nejvíce bavilo v této profesi?

R: Ne, jsem vděčná. Odříkaného největší krajíc. Nikdy toho nelituju. ♥ 😊

T: Co inkluze a děti se speciálně vzdělávacími potřebami?

R: Byly tam děti, které byly pomalejší. Ano, ale že by toho bylo hodně, tak to ne. Neřešilo se to. A taky děti, co na tom byly špatně, byly v ústavech a ne doma. Společnost o nich nevěděla. ✂

Výhotoveno dne 23. 2. 2022

Příloha C.3 – Rozhovor s třetí učitelkou – U3

Věk: 61 let

Praxe: 43 let

Nynější zaměstnání: ředitelka MŠ

Typ přepisu: redigovaná transkripce

T: Věk a jak dlouhou máte pedagogickou praxi.

R: 61 let – 40 let 😊

T: Kdy jste nastoupila na pozici učitelky mateřské školy, popřípadě v jakém roce?

R: Do Hrošky, bylo mi 19 a psal se rok 1979. Nastoupila jsem tam po gymnáziu a na to začala studovat SPgŠ v Litomyšli. ♡

T: Proč jste si vybrala tuto profesi?

R. Já jsem původně chtěla studovat něco jiného, ale po roce vysoké jsem toho nechala a šla pracovat jako nekvalifikovaná do školky. Přišlo to tak. Cílený to nebylo.

T: Na která leta vzpomínáte nejraději ze své pedagogické praxe?

R: Velmi ráda vzpomínám na 4 měsíce ve Skuhrově. 😊 ☐ Rok 1982, úžasné společenství lidí, sice 35 dětí na třídě, takže pořádná makačka, ale ta pomoc, tolerance to kamarádství a ta atmosféra. ♡ A pak na Láni v roce 1985–1996, tam jsme měly sedm let super partu. To jsem se do práce těšila a peníze byly jenom ta třešnička na dortu. Pak se změnilo vedení a lidé. ✂ Začala se školka specializovat na mentálně postižené děti a na to už jsem neměla, a tak jsem přešla jinam.

T: Můžete prosím popsat proč?

R: Lidé a kolektiv. ▽

T: Jaká je Vaše nejsilnější vzpomínka z pedagogické praxe v mateřské škole?

R: Kolektiv a taky prostředí. Les a zahrada. ♡ Super vycházky, nádherně si tam hrály, to bylo super. To jsem už jinde nezažila. Na Láni super scénky pro děti i spartakiáda, to nás bavilo. A dětské sbory, to bylo moje. ♡

T: Patří k příjemným či nepříjemným vzpomínkám?

R: K těm příjemným.

T: Jak jste vnímala změny v předškolním vzdělávání v devadesátých letech minulého století?

R: Úplně ten začátek byl velmi pozitivní. ▽ Ta sešněrovanost a prokleštěnost režimu den, minutu sem a minutu tam, a to zaměstnání jedno, druhý, to mě velmi vadilo. Více smysluplně se to začalo dělat podle období, a to ještě RVP PV nebylo. To jsme si začaly dělat sami. Časem to přešlo v RVP. Já to přijímala jako dobrou změnu, protože ty měsíční plány, různé výchovy, složitý, nepřehledný a běda, kdybys to nedodržela. Super přidání dovolené. ♥

T: Vyhovovala Vám změna kurikula předškolního vzdělávání po roce 2004?

R: Vytkla bych ten systém, kterým se to rodilo. ☒ 😊 Všichni jsme si to museli udělat na koleni. 😞 Bylo to hodně obecné. A každý to uchoпил po svém. Možná by bylo jednodušší udělat obecný rámec a ta škola by si tam mohla dodat to své stříbro a vylepšit si k tomu svému. Nedostalo se za to ani korunu a dělaly jsme to doma. ▽ Myslím si, že by to měli dělat odborníci. Myslím si, že by ty osnovy měly být pevnější, a to nejen u školek. 😞

T: Jak vnímáte nynější kurikulum předškolního vzdělávání – v 21 století?

R: Začíná mě v poslední době připadat tlak na výkon. ▽ Diagnostiky dětí. Hrajeme si na kompetence, ale pak stále se po nás chce, aby to dítě umělo tohle, tohle, tohle... Program výchovné práce, to byla kniha a podle ní se to plánovalo. Ale ta byla daná. 😞

T: Můžete mi prosím popsat, co pro Vás bylo dobré v předškolním vzdělávání v době socialismu a s čím jste naopak nesouhlasila?

R: Komenium, dodávání pomůcek do škol centrálně a ve velkém množství. To byly fakt suprové pomůcky. Fungovalo to a dělali to lidi, co byly profici. 😊 Vše, ke všem výchovám. Na ty výchovy, že to bylo rozdělený, to nebylo vůbec nic špatného. ▽ Debny dopoledne, kdy se tomu můžeš více věnovat. Ta jazykovka byla taky propracovaná, homonyma, synonyma, antonyma hry se slovy. To bylo ucelené a super. 😊 ♥

Dřív se s těmi dětmi hodně dělalo. Nyní hlavně ty akce a zážitky. A najednou toho bylo tolik a na to hlavní nezbyl čas. □ Aby se to tak nepřehánělo. ▽

T: Co si myslíte, že se nejvíce změnilo po dobu dvaatřiceti let reformy předškolního vzdělávání?

R: Změnila se celá společnost. Jsou jiné hodnoty, jiné vztahy mezi lidmi. To fungovalo jinak a tím vyplývá, že ty děti jsou jiné. Ta výchova se hodně změnila. Dříve bylo kreditem mít vychovaný dítě, a když nastupovalo do školky, tak to dítě mělo zvládat to, co má. A to nemyslím, mít dítě jako loutku. Druhý extrém, jaká ta výchova je. Dříve se dítě socializovalo do rodiny, účastnilo se všech aktivit, řídily to ty pilíře rodiny, táta a máma

a ti udávali, jak to bude fungovat. Dítě je nyní v jiné roli, ono často rozhoduje za ně a dostává se do situací, které jsou pro něj zcela nezvladatelné a nejisté. A pak se má socializovat do společnosti, kde se má přizpůsobovat pravidlům. Nepřizpůsobiví a velké množství s vadami, a nejen s logopedickými vadami. To je posledních pět let.

T: Co je podle Vás nejdůležitější složkou v předškolním vzdělávání obecně

R: Lidi, kteří ve školství pracují. ▽

T: Myslíte si, že jsou v současné době děti jiné?

R: Ano. Je to dané výchovou. ▽

T: Změnil se přístup rodičů v průběhu času? Jsou dnes rodiče jiní? Mají jiné priority, přijetí autority, přijetí podmínek a řádu, spolupráce se školou?

R: Ano, je to dané novým systémem výchovy a postavení dítěte v rodině. ▽

T: Nelitujete těch dlouhých let praxe v tomto oboru? Co Vás nejvíce bavilo v této profesi?

R: Já měla před několika lety krizi a dala si rok pauzu a ta mi pomohla se tam vrátit. 😞 Určitě nelituju a bavilo mě to, hlavně poslední léta praxe. 😊 Asi to tak mělo být a já se měla vrátit do školství. ✕

Vyhotoveno dne 1. 3. 2022

Znaky pro mimoslovní projevy v rozhovoru:

Nostalgie: ♥

Smích, úsměv: 😊

Smutek, zamračení: 😞

Důraz: ▽

Zámlka: ▭

Nejistota: ✕

Příloha D – Výpis nejsilnějších vzpomínek z dotazníku

Nejsilnější vzpomínky respondentů z dotazníku 1. skupiny 1970–1989

Příjemné nejsilnější vzpomínky:

- Moc fajn paní učitelka.
- Pribináček s rohlíkem.
- Vytváření dárků maminkám k MDŽ.
- Že si pohraju a půjdu po obídku domů.
- Malování na textilní prostírání, když všechny děti spaly po obědě a paní učitelka chtěla namalovat ubrousek temperami a pak mě pochválila, že maluju velice hezky.
- Pěvecký sbor Zvoneček.
- Jak už jsem psala výše, paní učitelka Ivanka, ale i rozražená hlava z bazénu v Alfácké školce, kam jsem chodila jen krátce. Vlastně to zranění zjistil až taťka, když mně přišel vyzvednout a při oblékání trička se na něm objevila krvavá stopa a jeli jsme na šití a já pak dostala za statečnost celé plato žvýkaček (kulaté, cigarety, pedro, bajo atd.) za komunistů na pultech běžně nebylo. A také prášky, myslím, že byly na zuby!?! Měli jsme jich vždy 5 v talíři, než jsme dostaly polévku.
- Procházky s kroužkem v ruce, abychom se neztratily.
- Spaní po obědě – super.
- Stoleček, my u něj, každý svačinku, klid a pohoda.
- Hodná paní učitelka.
- Divadlo.
- Houpání na houpačce a zpívání s kamarádkami.
- Volné hraní venku.
- Stavění domečků z molitanových kostek.
- Hřiště.
- Maso od oběda schované v ubrousku v kapse pyžama. Plastika na budově MŠ.
- Dárek na rozloučenou – plyšový pes.
- Prostor zahrady s průlezkami, kolotočem a pískovištěm.
- Měla jsem výhodu, že jsem chodila jen na dopoledne. Nemusela jsem tam ani spát.
- Hodná paní (soudružka) učitelka.

- Jak jdeme otevřít modré dveře, za kterými jsou hračky na písek.
- Paní učitelka a její laskavost.
- Focení s panenkou.
- Hodné paní (soudružky) učitelky. Jedna paní učitelka měla na starost i moje děti.
- Velká zahrada.
- Saunování a následný odpočinek na lehátku a pití matového čaje.
- Hodná paní učitelka.
- Hra na pískovišti.

Nepříjemné nejsilnější vzpomínky:

- Nechutnala mi drožd'ová pomazánka.
- Mrkvová polévka – byla jsem nucena ji sníst a pak jsem se pozvracela, při spaní – ručníček přes obličej.
- Nucení do jídla.
- Zelenina z polévky naházena pod stolem. Nenápadně vyházená, protože nám nechutnala, myšleno, že ji tam nikdo neuvidí.
- Jak jsem odešla ze školky, když otec vyzvedl sestru, tak jsem odešla taky domů a tat'ka mě tam pak vrátil a musela jsem tam být za trest až do zavíračky. Chodila jsem do školky ráda, ale tenkrát to bylo potupný.
- Táta mě vede do školky, jsme před budovou, cítím tíseň, šikana, posmívání za brýle, mazání másla na brýle při svačince.
- Nucení do neoblíbeného jídla.
- Nevzali mne na spartakiádu.
- Když se spolužák, dusil bonbónem a učitelka už nic nemohla, přiběhla ředitelka, chytla kluka za nohu, otočila ho hlavou dolů a opravdu mu namlátila záda, bonbon byl hnědý a letěl z kluka přes půl třídy, happy end.
- Zavázaný obličej v době odpočinku – dušení.
- Chodili nás očkovat. Bála jsem se. Myslím, že mě honili a pak drželi na stolečku, aby mě mohli naočkovat.

- Tatínek mne odvedl do MŠ, ale zapomněl mi dát kalhotky. Bylo to velmi trapné, když jsme sundali punčocháčky.
- Pití mléka ke svačině.
- Jak se mně zamotaly dlouhé vlasy do knoflíku bílého pláště paní učitelky, která prošla kolem mě, a moc to bolelo.
- Jak mě trestaly.
- Úraz z houpačky.
- Situace, kdy nahý spolužák po počurání musel přede všemi projít pro náhradní oblečení.
- Šátek na hlavě uvázaný na "babku."

Vzpomínky, co respondent nedokáže určit:

- Když jsem stála brzy ráno u dveří sama a čekala, až paní uklízečka odemkne a ona nikdy moc neměla naspěch.
- Obrovská ložnice.
- Nikterak se na toto období nefixuji, tudíž žádná.

Nejsilnější vzpomínky respondentů z dotazníku 2. skupiny 1990–1999

Příjemné nejsilnější vzpomínky:

- Besídka pro rodiče, během které s dětmi cvičíme na hudbu.
- Nejmilejší hračkou byly molitanové kostky, ze kterých jsme jako děti stavěly hrad, milovaly jsme to a stavěly jsme každý den.
- Zlomená klíční kost v době focení společné fotky. Nevěděli, jak mě mají zamaskovat, aby nebylo vidět, jak mám svázaná ramena.
- Sezení v kruhu a povídání si u zapálené svíčky, společná sauna.
- Vůně včelího vosku, vyráběli jsme zvonečky na přání pro rodiče. Jen starší děti, místo odpoledního spánku.
- Obraz na zdi při spinkání.
- Navázání skutečného přátelství, které trvá až do teď.
- Soudržnost, vždy se snažili, abychom táhli za jeden provaz.
- Houpání se venku na houpačce a ochutnávání sedmikrásek.

- Návštěva hasičů, prohlídka techniky.
- Spolužáci, hračky, postýlky.
- Vycházky a pobyt na zahradě.
- Houpání na houpačce.
- Fotky.
- Obtisklé kolečko kolem pusy po přisátí hrnečku.

Nepříjemné nejsilnější vzpomínky:

- Křivda při obědě.
- Určitě to byla paní hospodářka, která nás nutila do jídla.
- Když jsem plakala a paní učitelka mě brala od babičky.
- Jednou jsem shodila hrneček na hraní za topení, měla jsem tak špatné svědomí, že jsem se druhý den přiznala a děda ho zpravil. A vůbec mi neslo spát po obědě. Právě proto jsem nedostala pod polštář bonbon.
- Pomazánky. Neoblíbené spaní po obědě, za které by dnes člověk dal všechno.
- Tréma před besídkou.
- Ráno jsem plakala a nechtěla se pustit maminky.
- Zvracení dvou spolužáků v jeden den vedle mě.
- Šlapací motokára.
- Spálenina pod okem od koberce, když mi ujelo autíčko.
- Sezení u stolečku se svačinou.
- Spaní na lehátku.
- Malé tabletky prášku (asi nějaký doplněk), které vždy ležely na lžici u oběda.
- Nucení do jídla, jež jsem neměla ráda.

Nejsilnější vzpomínky respondentů z dotazníku 3. skupiny 2000–2010

Příjemné nejsilnější vzpomínky:

- Hory – vždy na jaře a na podzim jsme se školou jezdili na hory, které byly naprosto dokonalé.
- Jako malá jsem milovala opice a jednou do naší školky zavítal malý cirkus (pokud si dobře pamatuji) a měli s sebou živou opičku, kterou jsme si mohli pohladit. Byla jsem nadšená!
- Zábava.
- Když jsem se poprvé naučil na bicí.
- Na moji tehdy nejlepší kamarádka.
- Vycházky do parku, kde jsme si ze shluku keřů dělali vesmírnou loď.
- Příchod do školky první den.
- Když jsem tajně vyhazovala zeleninu, která mi nechutnala.
- Jak nás paní učitelka učila, kde je temeno a týl.
- Když nás navštívila ve školce paní zubařka.
- Kamarádka.
- Karneval.
- Když jsem si hrála v kuchyňce s dalšími dětmi.
- Jezení čokolády u topení.
- Noční přespávání předškoláků ve školce, kdy jsem si před spaním nazula bačkůrky s plánem utéct (byla jsem odhalena, plán nevyšel).
- Růžové princeznovské šaty a obchod s potravinami, kde jsme si hráli.
- Rozloučení se školkou a “pasování” na školáka (dostali jsme trička, pamatuji si, že jsem ho pak ještě dlouho a s radostí nosila).
- Hraní si s kamarády.
- Módní přehlídka sportů.
- Celkově to hraní si s dětmi.
- Kamarádi.
- Karneval.
- Vyrábění.

- Když se v létě napustil školkový bazén a paní učitelky dětem ke svačince u bazénku donesly třešně.
- Oblíbená učitelka.
- Hraní divadla.

Nepříjemné nejsilnější vzpomínky:

- Jak jsem seděla nad jídlem a nechtěla ho jíst, byla jsem z toho ve stresu, protože jsem chtěla bonbon, co dávali jen, když to člověk dojedl, ale já toho nebyla schopná.
- První mikulášská nadílka.
- Moje maminka začala během mého docházení do MŠ pracovat jako školnice a uklízečka právě v této školce. Když tam začala pracovat, hrozně jsem ve školce vyváděla, že chci za ní. Dokonce museli kvůli mně zamykat dveře, přestala jsem spát ve školce a vždy když během spaní děti přišla stírat podlahu, hned jsem vyběhla za ní. Paní učitelky mě nechaly, protože věděly, že svým křikem bych vzbudila ostatní děti. Jedna mladá paní učitelka, která tam byla na záskok, nikdy na mě nebyla milá, mám ji v paměti jako tu, která jen křičí.
- Když nám paní učitelka zakázala chodit na záchod při spací pauze, takže nás naše ředitelka pouštěla tajně, aby to učitelka nezjistila.
- Jak jsem rozbila učitelce hrnek a ona se na mě poté zlobila.
- Když mi jeden spolužák vždy kopal jeho jídlo, co mu spadlo, pode mě, aby to nevypadalo, že to upadlo jemu.
- Měla jsem paní učitelku, která se mi stále věnovala, ale já ji nějak nemohla přijít na jméno. Takže nenávidím, když jsem šla do školky a byla tam ona.
- Pamatuji si, jak jsem nikdy po obědě nechtěla usnout a jednou mě paní učitelka poslala na "hanbu".
- Když mě kamarád bránil před jiným klukem, který mě bil. Paní učitelky nereagovaly na něco, co přímo neviděly, takže pro mě bylo vysvobozením, že se za mě alespoň někdo postavil.
- Nucení do jídla.
- Nucení do jídla.
- Když jsme neuklidili hračky, jak jsme měli, a učitelka nám potom vynadala.

- Bohužel si vzpomenu na to, jak na mě byly paní učitelky zlé. Vybarvovali jsme obrázky a já přetáhla a obrázek mi dala jako jediné překreslit. Nebo při spaní kamarádce spadl plyšák, já jsem jí ho podala a učitelka to viděla a musela jsem si jít sednout do druhé třídy.
- Jak mě maminka předává do náručí paní učitelce, já brečím.
- Nutili ke jíst věci, které jsem už od narození neměla ráda (ryby, ...). A za trest jsem místo spaní po obědě seděla u stolu.
- Frustrace z odpoledního spánku, nemohla jsem pochopit, proč si musíme brát matrace a spát na místě kde jsme si před chvílí hrály. Školku jsem nechtěla vůbec navštěvovat, a tak jsem byla nějaký čas doma s maminkou, která se později stala učitelkou v jiné školce.
- Šikana ze strany učitelů.
- Když se mi vyrazil dech.
- Čerti ve školce.

Příloha číslo E – Výpis dalších vzpomínek z dotazníku

Další vzpomínky respondentů z dotazníku 1. skupiny 1970–1989

- Spaní po obědě
- Procházky do lesů
- Hry na pískovišti, každodenní rvačka o plastovou labuť na písek
- Vycházky, zpívání, hraní
- Za nás dávali dva malé prášky do polévky (prý na zdravé zoubky) nechtěli jsme pak už ani tu polévku.
- Že jsem tam chodila ráda a ráda si hrála s dětmi.
- Pohádky, divadla, besídky.
- Přátelství, hodné učitelky.
- Hodnou paní učitelku.
- Vzpomínky na první dětské, nevinné lásky, kamarády i na zvláštní praktiky některých paní učitelek, letní koupání v bazénu na zahradě a prakticky žádné chození domů po "o", to se skoro neznalo nebo já takové "šťěstí" teda nemívala.
- Souvisí právě s těmi prášky – chodil s námi do školky cikánek a ten vždy už dopředu hlásil: "souško učitelko, eště páčky"!! Neuměl moc dobře mluvit. Jak jsme hráli divadlo v kostýmech a pak také moje první láska s Luboškem, vždy chtěl mít po obědě lehátko vedle mě. Již ve 2. třídě jsme se nesnášeli!!!
- Hraní her.
- Režim, řád, ale ve směs kladné a pohodové.
- První láska, do Honzíka.
- Přísná učitelka, pořád nás někam šteluje, pořád čekám, až se všichni oblečou, až se svlečou, na jídlo, cítím se v tom ztracená, nemůžu dělat, co chci.
- Nechtěla jsem tam chodit.
- Nesměla jsem zpívat písničku "vstávejte, pacholata, vstávejte, pacholci...", kvůli buržoaznímu obsahu (pacholek-sluha).
- Oslovení Soudružko učitelko. A že všechno dělám špatně.
- Zahrada, opravdové letadlo na zahradě.

- Kamarádi, odpolední spánek, smutek po rodičích.
- Hodná učitelka.
- Sexuální poznávání.
- Hry na zahradě, průlezky, stavebnice, zpíváme a paní učitelka hraje na klavír.
- Odpolední siesta.
- Pokousané ruce, poškrábané oči, strašně jsme se tam prali, spaní po Ó v kumbálu a učitelku Č., která byla zlá.
- Kreslení princezen, hra Jede, jede, pan Jan, jede, jede Žalman, škráloupy, hra přihořívá hoří.
- Lesní domečky, hračky, hodné soudružky učitelky, přísná soudružka ředitelka, společné jídlo v jídelně, moje značka, příšerný rybí tuk, daleko lépe jedlé tabletky, chleba se sádlem a cibulí – fuj, kamarádi a nepřátelé, procházky, výlety, spaní po obědě.
- Znala jsem tam málo dětí.
- Chodila jsem do dvou. V jedné loutkové divadlo, oblek pro lékaře a sestru a podařil se mi převrátit táč s chleby na svačinu, šla jsem pro přidání pro děti a škobrtla. Nutili nás jíst i to, co jsme nemuseli (s tím mám ale zkušenosti i u syna ve školce i na začátku školy).
- Cvičení s drátěnkou na hlavě.
- Mléková polévka, škrálop v mléce, stýskání.
- Ranní zpívání u klavíru s paní učitelkou, příprava představení pro rodiče, kde jsem hrála lišku, zvláštní "vůně" jídelny, Lenka, která byla jiná než ostatní, dřevěná mozaika – obrázky z hřebíčků, "velká" houpačka, nabarvené pneumatiky v zemi, na kterých jsme sedávali – jezdili.
- Pamatuji si na povinné loučení, když jsme si museli stoupnout ke kuchyňce a nahlas všem říct neshledanou! Vzpomínám si na hru na školní zahradě. Sbírali jsme šneky a dělali jim domečky v rohu zahrady. Vždycky do druhého dne utekli.
- Výpravy do lesa, stavění domečků, hry na pískovišti, první kamarádi...
- Logopedie.
- Muselo se dojídat, takže jsem musel někdy sedět i sám v jídelně nad chlebem s rajčaty, protože rajčata nejím.
- Spaní po obědě a venkovní hry.

- Hraní na vojáky, představení na MDŽ, Mikuláš.
- Kladné: koupání v dětském bazénku, výlety, kamarádi. Negativní: čert a Mikuláš, škraloup v kakau, besídky pro rodiče. Jednou mě zapomněli rodiče ve školce, protože se špatně domluvili a domů mě přivedla paní učitelka.
- Při stojce si jeden spolužák vyrazil dech. Ve školce jsme měli panenku Alenku a na té jsme se učili starat se, když je někdo nemocný, hra se jmenovala "Když Alenka stůně". Panenku jsme si mohli půjčovat jen výjimečně. Pamatuju si moc hodnou paní ředitelku. Procházky v lesíku.
- Hra na zahradě.
- Hraní.
- Zpíval jsem, plaval jsem, hrál si...
- Koupání v bazénu, pozdní příchody do školky, rozkládání lehátek na spaní.
- Suplování paní učitelky v důchodu – krásně četla pohádky

Další vzpomínky respondentů z dotazníku 2. skupiny 1989–1990

- Zpěv u klavíru, celkově zážitky spojené a hudbou.
- Líbilo se mi cvičení, pravidelný režim, karnevaly a besídky, vyrábění dárečků pro rodiče, venkovní hřiště, ráda jsem se do školky vracela, když ji navštěvoval můj mladší bratr.
- Přísná nepříjemná učitelka.
- Oblíbené hry v sudu na zahradě a zdolávání všemožných překážek v podobě herních prvků. Spaní po "O". Bílá káva. Hodná a zlá paní učitelka.
- Spíš mně v hlavě utkvěly ty negativní vzpomínky než pozitivní, např. ten škraloup z kakaa a holka, která nás štípala.
- Nucení do jídla, nucení do spaní, pomazánky, které se nedaly jíst.
- Pamatuji si lego s Růženkou. Bylo moc krásné. Pak paní učitelku a její perleťový lak na nehtíky, o odpoledním spaní si je vždy lakovala.
- Ponížení ze strany dominantnějšího kluka.
- Svačinky, spaní "po o", různá vystoupení pro rodiče, zpívání ve sboru.
- Čtení pohádek, výlety.

- Studené kovové postýlky, sympatická paní učitelka, naopak druhá nepříjemná paní učitelka..., hodná teta – kuchařka.
- Úžasné "retro" kovové prolézačky na zahradě, v dnešní době se bere až moc ohled na bezpečnost.
- Víceméně kladné. Výlety, společenské hry, čas trávený na školní zahradě, a časté vycházky do přírody.
- Režim, navazování kontaktů a hledání přátel.
- Hodná paní učitelka, zpívání, procházka, učení mluvení a zavazování bot.
- Učili jsme se německy a mně to vůbec nešlo.
- Pití bílé kávy – nikdy jsem ji neměla ráda.
- Zakopnutí a dopadnutí rukou do psího exkrementu.
- Spíše negativní – k učitelkám jsem vzhlížela, ale ony mě spíš přehlížely. Byla jsem plačtivé dítě, tak to pro ně jistě bylo náročné, ale věřím, že vřelý fyzický kontakt by mi adaptaci usnadnil.
- Nevím nepamatuji si.
- Dětský den, ježdění na dopravním hřišti.
- Klukovská parta.
- Děti kolem sebe.
- Moc toho není, vzpomínám si na již zmíněný režim s jídlem, vidím chodbu, po které se chodilo ve školce do třídy, postýlky, kde jsme chodili spát a víc si nepamatuju.
- Besídky, svačiny, ježdění na kole a furgonem.
- Čtení pohádek, to jsem milovala. Ale nebavilo mě ležet na lehátku, nespala jsem. Měla jsem moc ráda hry v kruhu, ""Chodí pešek okolo", "Zajíček ve své jamce..."
- Procházky, hraní.

Další vzpomínky respondentů z dotazníku 3. skupiny 2000–2010

- Kladné, učitelky k nám byly přátelské a podnikali jsme spoustu aktivit a výletů.
- Jak jsem jen jednou jedinkrát usnula a pak mě budili, až když přišli rodiče.
- Nejlepší pro mě asi bylo, když do školky chodil Ježíšek a měli jsme vánoční besídku. Nebo pak různé opičí dráhy a taneční odpoledne.

- Když jsme připravovali různá představení pro rodiče.
- Poslední den ve školce, kdy jsme měli venku bojovku.
- Besídky – lehká nervozita, ale pozitivní.
- Spaní po obědě – nudné.
- Na kamarády, čtení od učitelek před spaním, jídlo.
- Příjemné prostředí, hodně kamarádů, milé učitelky.
- Kladné vzpomínky, až na jednu, když jsme chodili na procházku, tak do nás pí. uč. strkala, abychom šli rychleji.
- Pamatuji si, jak jsem si s jedním klukem, který byl o rok starší než já, dávala pusy a paní učitelka to zrovna vyfotila.
- Když jsme si hráli na rodinu.
- Je jich překvapivě celkem dost, např. si pamatuju, jak jsem obecně ve školce moc nechtěla jíst a kamarádům jsem dávala často dojíst svačiny, pamatuju si, kde přesně jsem spala a vedle koho, i to že nás ve školce učil jeden pán dětské tanečky nebo si pamatuju, jak mi nebylo jednou dobře, a taky jak se tam jeden kluk jednou pozvracel, i to jak nás kluci ve školce tahali za vlasy, nebo že jsem nechodila předposlední rok s ostatními dětmi na angličtinu ve školce a jednou na mě rodiče zapomněli, a tak jsem tam na té hodině zůstala, a taky to, jak mi rodiče zapomněli dát plavky na plavání a já pak musela zůstat sama ve školce a počkat na ostatní, až přijedou z plavání a spoustu dalších věcí si pamatuji, nevím, čím přesně to je dané, že si toho tolik pamatuju, jestli jsem hodně prožívala to období školky, protože když jsem se ptala různých lidí, co si pamatují ze školky, tak si toho tolik nepamatovali.
- Svačinky, jídlo, spánek, hraní si na pískovišti.
- Hodně zážitků a hraček.
- Vzpomínám si, že vždycky když si děti hrály, já jsem seděla na takovém velkém křesle a bála se jít hrát s nimi, protože mě často odstrkovaly, a také na svou první školkovou lásku.
- Hraní si s ostatními dětmi.
- Hra, svatba, besídka a mateřská škola v přírodě.
- Pláč.
- Vyrábění papírových sukni.

- Pamatuji si, jak jsem si hrála s mojí kamarádkou.
- Besídky, podzimní dílničky, plavání, čarodějnice....
- Procházky, divadlo, kamarádi.
- Školka v přírodě.
- Školkové akce, školka v přírodě.
- Nikdy jsem nechtěla spát po obědě.
- Prodej umělého ovoce v malém stánku ve školce.
- Paní učitelka, která pro mě byla jako teta nebo babička.
- Problémové obědy.
- Skvělí kamarádi.
- Kamarádi.
- Když se šlo spát a my nechtěli a zlobili, museli jsme celou dobu stát u postele.
- Dětské hry na procházkách, které jsme rádi vymýšleli, ať to bylo "nešlápní na čáru" nebo "máte velkou mezeru" atd. S mojí nejlepší kamarádkou jsme se skamarádily právě v mateřské škole a naše přátelství drží dodnes.
- V létě běhání pod sprchou venku, hraní na hřišti a ve třídě, čtení pohádek.
- Besídka.
- Je jich spousta, například jak jsme chodili na procházky do parku, výlet do zoo, hraní si s hračkami, které jsem doma neměla, besídky, ...
- Skvělá paní učitelka, spor o prvního chlapce s o rok starší holčičkou, frajerské odchody po o.
- Spaní ve školce, procházky, plavání.
- Na zlobivého kluka, kterého jsem se bála.
- Kladné vzpomínky, po předchozí zkušenosti začala moje maminka učit v jiné školce a vzala si mě s sebou. Byly to krásné časy.
- Stále si pamatuju postýlky, na kterých jsme spinkali, a byly vždy naskládáné na sobě za záclonou.

Příloha číslo F – Výpis změn postojů respondentů svými zkušenostmi k MŠ

Dotazník 1. skupiny 1970–1989

- Pohled z druhé strany, díky práci v MŠ.
- Nucení dětí do jídla u mých dětí.
- Dokážu se na určité situace koukat jako rodič i jako zaměstnanec. Pochopila jsem, proč se určité věci a situace musí řešit tak nebo jinak.
- Díky životním zkušenostem člověk přehodnocuje své postoje všeobecně.
- Nabralo to na důležitosti, více uznávám těžkou práci paní učitelek v MŠ, starat se o 25 dětí ...
- Jako rodič (a občasná výpomoc v MŠ) vidím školku jako skvělé vzdělávací středisko pro naše děti. Hodně se toho změnilo, od doby, kdy jsem ji jako dítě (pořád stejná MŠ) navštěvovala já. Mladý, trpělivý personál s bohatými zkušenostmi, a hlavně chutí s dětmi pracovat, a to vše v klidu a úsměvem, vlídným přístupem a tou již zmiňovanou trpělivostí. Diskrétnost při nehodách (počurání), žádné zesměšňování jako v naší době, sezení s rukama vzadu na opěradle židle ap. Zatvrzelé nucení dětí do jídla i za cenu pozvracení nebo vynucující spánek, když dítě hold spavé není, tak to vše v naší školce je už pouhou mojí vzpomínkou na dobu dávno minulou ... naštěstí pro dnešní děti.
- Jako rodič sem poznala, že mé děti měly hodnou paní učitelku a do školky chodily rádi.
- Zlepšení přístupu učitelů, více možností při výuce – modernější metody, škola hrou.
- Nepamatuji si z ní téměř nic, ale věřím, že ovlivnila mé podvědomí.
- Jako rodič dítěte jsem někdy byla zklamaná a nechápala, co je možné. Dceři spadla do kapsy na břicho u zástěrky kostička od Lega. Očividně ani o tom nevěděla a paní učitelka z ní veřejně udělala zlodějku a postavila jí na odsuzující pranýř takovým způsobem, že se mi chtělo plakat, a od té doby pro mě nic neznamenal.
- Záleží na učitelkách, je to jen o lidech.
- Vzala jsem to do vlastních rukou, udělala jsem, co se dalo. Jinak i nadále mohou být učitelky dobré i horší, tak to je.
- Že by ve školce měly dělat vyrovnané ženské, a jakmile cítí vyhořelost, tak odejít.
- Vnímám ji jako důležitější, než jsem vnímala dříve.
- Jako máma je pro mě důležité, kdo se stará o moje dítě.

- Nechci být zlá učitelka, nenutím děti spát na lehátku, nehýbat se, mít zavřené oči...
- Člověk se stále učí a nové životní situace přináší změny.
- Jsem rodič, a tak chci, aby MŠ byla bezpečné, podnětné a laskavé prostředí. Z pozice zaměstnance plné zážitků, předávání vědomostí, dovedností, hodnot.
- Chápu více tu obrovskou dřinu učitelek a už vím, že si děti nechodí do MŠ pohrát.
- Vycházet s lidmi.
- Děti, které nechodí do školky, jsou odtržené od reality.
- Od té doby, co jsem táta, tak vidím, že školka je opravdu důležitá.
- Uvědomila jsem si, jaké chyby jsem jako matka tří dětí dělala. Dnes už bych se těmito chybám vyvarovala.
- Víc si uvědomuji, že pro přípravu na budoucí život je školka nezbytná.
- Vidím MŠ jako vzdělávací a socializační institut pro děti a ne jako "hlídání" dětí.
- Být učitelkou v MŠ - to se musí zažít.
- Určitě k lepšímu. Já osobně se snažím, aby děti v mateřské škole byly spokojené a měly ve mě důvěru. Je to velmi v lidech.
- Určitě. To je nesrovnatelné s tím, co bylo dříve a nyní.
- Podle mých zkušeností je to v lidech. Měla jsem možnost nahlédnout pod pokličku u více školek, a i v dnešní době jsou mezi školkami velké rozdíly. Jako rodič jsem narazila na komunikaci s ředitelkou, která byla velmi arogantní. Ale učitelky byly vždycky skvělé.
- Vidím tak posun, že tak jak jsem to vnímal jako dítě jako striktní a hodně nalajnovaný. Teď ty děti si více hrají, než jsem to vnímal já.

Dotazník 2. skupiny 1990–1999

- Z pozice učitelky jsem se snažila zpracovat své vzpomínky na školku a vyvarovat se "chyb", které si pamatuji u svých učitelek. Z pozice rodiče mám větší a větší úctu k učitelkám, syn se pokaždé do školky těší, chodí tam rád, to je pro mě hlavní.
- Snažím se být na děti hodná, být k nim empatická a netlačit na ně, vyslechnout si jejich názory.
- Jsou důležité vztahy dítě – rodič, dítě – učitel, učitel – rodič, když to na všech rovinách funguje, jak má, je to ideální a příjemné pro všechny.

- Není to snadné být vždy skvělá paní učitelka. Uvědomila jsem si, že i paní učitelky jsou lidé a mají své chyby.
- Mohla jsem si vyzkoušet hned tři role. Rodič, takže vím, jak se cítí. Paní učitelka...vím, co to obnáší a jako pozorovatel buď na praxi či asistent.
- Víc si vážím toho, jaká byla. Víc si vážím té pohody tenkrát.
- Učení v kolektivu, větší soustředění.
- Již mám děti, které do MŠ dochází nebo docházely.
- Věřím, že MŠ může být místem, kam děti chodí rády a kde je jim dobře. Dobrá učitelka může dětem leccos předat a být jim oporou a inspirací.
- Zjistil jsem, jak je důležitá.
- Osobně mám z mateřské školy negativní dojmy, uvědomuji si ale její důležitost v rozvoji jedince a postupem let ji dokážu zhodnotit jako velmi důležitý prvek.
- Přístup k dětem se změnil k lepšímu, klade se velký důraz na jejich potřeby, přijde mi, že paní učitelky mnohem více vnímají potřeby a přání dětí, než "za nás".
- Ano, velmi. Naštěstí k dobrému. To se nedá srovnat.
- Ano. Dnes mám dobrý vztah k této instituci.
- Když si vzpomenu na tu školku, že se nám tam nechtělo, chtěli jsme být raději doma. Je to určitě k dobru věci. Vidím to i v rodině. To dítě to rozvíjí mnohem víc.

Dotazník 2. skupiny 2000–2010

- Že ne všechny školky jsou tak skvělé, jako ta, do které jsem měla možnost jako malá chodit.
- Zažila jsem horší věci, a tak pro mě školka už není tak negativní zkušenost.
- Je vidět, že to není jednoduchá práce, musí být na některé věci člověk hodně trpělivý a chápavý.
- Nikdy jsem si neuvědomovala, jak je kolektiv dětí silný a důležitý, například dítě, které doma moc nejí, ve školce sní vše, protože vidí, že to jedí i jeho kamarádi.
- Kladně, vnímám ji jako pozitivní instituci a nyní si již myslím, že kvalitní předškolní vzdělávání není pouhou samozřejmostí a není všude na stejné úrovni.
- Dívám se na to zpětně jako na dobré dětské časy, občas bych se tam i vrátila. Ale když jsem ve školce byla, měla jsem na to určitě jiný názor.

- Jako dítě jsem školku neměla ráda, ale teď jsem ráda, že jsem do ní chodila.
- Když jsem byla v MŠ, přišlo mi to zbytečné.
- Že to není vůbec žádná legrace, jak si všichni myslí. Obecně učitelství. Nyní studuji Učitelství pro 1. stupeň a vůbec jsem nečekala, co všechno to obnáší.
- Je to, jak řekl nějaký filozof – všechno, co k životu opravdu potřebuji, jsem se naučil v mateřské škole.
- Dříve jsem školku vnímala jako místo, kde si dítě především hraje, nyní vidím, že jde o promyšlenou přípravu pro základní školu.
- Vnímám ho jako čím dál důležitější.
- Zjistila jsem, že být učitelka není jen o hlídání dětí, je za tím daleko víc práce a příprav.
- Našla jsem si kamarády, odnesla jsem si spoustu zážitků, naučila jsem se spoustu věcí.
- Není školka jako školka.
- Ano. Našel jsem v něm větší podstatu.
- Určitě. Mnohem více v ní věřím a považuji ji za důležitou v životě dítěte.
- Bohužel ze studií k tomu horšímu. Není školka jako školka.
- Ano. Tenkrát jsem to viděl trochu jinak, a nyní na to mám odlišný pohled. Ve svém dětství jsem to viděl jako povinnost, nyní vím, že je to dobrá věc. Když tam chodil brácha tak jsem to vnímal, že tam musí, protože naši pracují a nyní to vidím, že je to dobrá věc pro ty děti. Kdybych byl rodič, tak je tam dám taky.